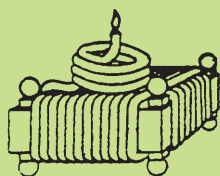

Año L urtea

N.º 92. zk.

2018

CUADERNOS de Etnología y Etnografía de Navarra

SEPARATA

Erronkaribarko etxe-izen euskaldunak

Josune AZNAREZ ALKAT

Erronkaribarko etxe-izen euskaldunak

Nombres en euskera en las casas del valle de Roncal

Basque house names in Roncal valley

Josune AZNAREZ ALKAT

Euskal Filologian lizentziatua eta Euskal gaietan aditua
josuneaznarez@gmail.com

Jasotze data: 2018/05/09. Behin-behineko onartze data: 2018/07/26. Behin betiko onartze data: 2018/09/18.

LABURPENA

Artikulu honetan egileak Erronkaribarko etxeen izenak aztertzen ditu. 2018ko apirilean etxe-izen guztiak biltzen dituen liburu bat argitaratu zen. Liburu horretan oinarrituz eta beste zenbait artikulu, liburu eta web orrialde baliatuz, izen euskaldunen zerrenda eta sailkapena egiten du. Hauexek dira ondoriorik garrantzitsuenak: erronkarierak ibarreko etxeen izenetan bizirik jarraitzen du eta haien artean nagusi da.

Gako hitzak: Erronkaribar; oiconimia; etxeak; erronkariera.

RESUMEN

En este artículo la autora analiza los nombres de las casas del valle de Roncal. En la primavera del año 2018 se publicó un libro que recoge todos los nombres de las casas. Basándose en dicho libro y utilizando otros artículos, libros y páginas web, realiza una lista y clasificación de los nombres en euskera. Estas son las conclusiones más importantes: el euskera roncalés sigue vivo en los nombres de las casas del valle y los nombres en euskera son más abundantes.

Palabras clave: valle de Roncal; oiconimia; casas; euskera roncalés.

ABSTRACT

The author of this article analyses the names of the houses in Roncal Valley. In April 2018 a book was published, which comprises all the house names. Based on this book and using some other articles, books and websites, it lists and classifies the Basque names. These are the most important conclusions: the Basque dialect of *Erronkari* is alive in the names of the houses of the valley, and it is dominant among them.

Keywords: *Erronkari* valley; oiconimia; houses; Basque dialect of *Erronkari*.

1. SARRERA. 2. *ERRONKARIBARKO ETXEAK*. 3. ERRONKARIERA. 3.1. Definizioa. 3.2. Ezaugarriak. 3.3. Testigantzak. 3.4. Desagerpena. 4. ETXE-IZENAK. 5. ERRONKARIERA ETA ERRONKARIBARKO ETXE-IZENAK. 5.1. Burgi. 5.2. Bidankoze. 5.3. Garde. 5.4. Erronkari. 5.5. Urzainki. 5.6. Izaba. 5.7. Uztarroze. 6. ONDORIOAK. 7. ERREFERENTZIAK. 8. WEBGRAFIA.

1. SARRERA

2018ko apirilean Erronkaribarko etxeak liburua (Hainbat egile, 2018) argitaratu zen eta horren gaineko azterketa bat egitea erabaki nuen. Horren emaitza da artikulu hau.

Lehenik eta behin, Erronkaribarko etxeak liburuari buruz mintzatu naiz, proiektu hori nola sortu eta gauzatu zen azalduz.

Bigarrenik, erronkarierari buruzko informazioa eman dut; izan ere, Erronkaribarren hitz egiten zen euskalkia zenez, aztertu beharreko euskara horixe dela argi eta garbi dago. Gai horren harira, honako azpiatalak jorratu ditut: zer den, zein ezaugarri zituen, zein motatako testigantzak ditugun eta noiz desagertu zen.

Hirugarrenik, Etxe-izenak atala garatu dut. Atal honetan haiek zer diren eta non ematen diren azaldu dut.

Laugarrenik, aurreko bi atalak elkartu ditut; hau da, erronkariera eta Erronkaribarko etxe-izenak. Herriz herri eta grafikoen bidez landu dut, besteak beste, euskarazko etxe-izenak zeintzuk diren eta zer adierazten duten.

Azkenik, azaldutako guztiaren zenbait ondorio eta nire balorazioa eta hausnarketa eman ditut.

2. *ERRONKARIBARKO ETXEAK* (HAINBAT EGILE, 2018)

2018ko udaberrian argia ikusi zuen, azkenean, 2009. urtean hasi zen proiektu handi horrek. Ibilbide luzea egin du, eta dena ez da erraza izan; hala ere, denon pozerako, kalean da Erronkaribarko etxe-izenak biltzen dituen liburua.

Lehen esan bezala, proiektu horrekin 2009. urtean hasi ginen. Pirinioetako euskara teknikariek, etxe-izenek Pirinioetan zuten garrantziaz aspaldi ohartuak, elkarlanean hasia erabaki zuten. Garai horretan Lohitzune Nuin Amatria zen Erronkaribarko eta Zaraitzuko euskara teknikaria. Gainerako teknikariek batera, NUPEko Juan Karlos Lopez-Mugartza ikertzailearekin harremanetan jarri eta proiektua azaldu zioten. Azken hau lana gidatzeko eta koordinatzeko prest agertu zen eta, horretarako, orientazio-txosten bat prestatu zuen. Aipatu txostena Nafarroako Gobernuan erabiltzen dena da eta Izarbeibar eta Mañeruibarreko etxe-izenak biltzen dituen liburua egiteko ere baliatu zuen Mikel Belaskok (Hainbat egile, 2014, 14. or.). Ondoren, herri bakoitzerako arduradun baten bila hasi ziren. Arduradun bakoitzak bere herriko etxe guztien izenak bildu beharko zituen, aldaerak eta izen zaharrak barne. Honela, etxeen izen guztiak, lehenengo aldiz, dokumentatuta egon ziren, haien galera ekidituz eta erabilera sustatuz.

Erronkaribarri dagokionez, arduradunak honako hauek izan ziren: Josune Aznarez (Burgin), Ángel Mari Pérez (Bidankozen), Enrique Galán (Garden), Koldo Viñuales (Erronkarin), Félix eta Isabel Galetx (Urzainkin), Maitane Baqué (Izaban) eta Jone Alastuei (Uztarrozen).

Lana egin bitartean, orduko euskara teknikariak lana utzi behar izan zuen eta beste teknikari bat izendatu zuten: Maite Madoz Bañez. Arduradunok lanean jarraitu eta lana ongi egin genuen; hau da, izen guztiak jaso genituen. Hala ere, Euskara Zerbitzuak beste aldaketa bat jasan zuen: Dabid Lalana Salbotx izanen zen teknikari berria. Hainbeste aldaketa zela medio, egindako lan guztia tiradera batean gelditu zen, ahazturik, utzirik.

2014. urtean, arduradun horietako batzuen (Maite Madoz Bañez eta ni neu, batez ere) kemenari esker, lanari berrekin genion. Aurretik egindako guztia birpasatu, osatu, zuzendu, egokitu eta argitaratzeko prestatu genuen, Juan Karlos Lopez-Mugartza eta Dabid Lalanarekin batera, baita gainerako arduradunen laguntzarekin ere. Ez zen lan makala izan! Baina ederki egin genuen. Eta horra hor emaitza.

Lan horren garrantzia biltzen duen jakindurian datza. Ezaguna eta jakina da Erronkaribarren bizitza izugarri aldatu dela: gaur egun jende gutxi bizi da, urtean zehar etxe asko hutsik ikus ditzakegu, bizimodua ez da lehengo bezalakoa, ohiturak ere aldatu egin dira,... Liburu hau aspaldiko garai horren isla da. Bertan aurkituko dugu bizitzaz betetako ibar hori, non etxe guztiek haien historia, familia, ohiturak eta izenak zituzten. Askorentzat kontu hauek guztiak ezagunak izanen dira, haiek garai hori ezagutu zutelako, ziurrenik. Daturen bat edo beste falta dela ere esanen dute, agian, edo informazioaren bat osatu gabe dagoela. Dena dela, orain oinarria badugu, eta denon artean osatu genezake, irakurle guztien parte hartzearekin. Horretaz gain, liburuan jasotakoa ezaguna izango dutenek, liburua irakurrita, aro horretara itzultzeko aitzakia eta aukera izanen dute, gogoratzeko aukera. Beste askorentzat, aldiz, hauek kontu berriak izanen dira, bai gazteak direlako, bai ibarretik kanpo hazi direlako. Azken hauek, orain, haien ibarra eta bertako kontuak sakonki ezagutzeko aukera dute, baita bizimodu, ohitura eta etxe-izen horiek berreskuratzeko (eta, kasu batzutan, erabiltzeko) ere.

Ezin atal hau amaitu liburu hori, altxor hori, egiten lagundu duten guztiei eskerrak eman gabe. Izan ere, lan hori guztia egin ezean, azterketa hau ez litzateke posible izanen. Eskerrik asko, beraz, ikertzaile eta NUPEko Filologia eta Hizkuntzaren Departamentuko irakasle den Juan Karlos Lopez-Mugartzari, ikerketa-lanean parte hartzeagatik eta lan-

taldea antolatu eta gidatzeagatik. Eskerrik asko Euskarabideari, lana, bere osotasunean, birpasatzeagatik eta inprimatzen laguntzeagatik. Eskerrik asko ere Euskaltzaindiari, etxe-izen guztiak birpasatzeagatik. Eskerrik asko Erronkaribarko Batzorde Nagusiari, argitaratzeagatik. Eskerrik asko Erronkaribarko Euskara Zerbitzuari, eta batez ere Dabid Lalanari, koordinaketa-lana egiteagatik. Eta eskerrik asko arduradun guztiei eta Maite Madoz Bañez-i, nirekin batera burutu duten lan zoragarri hori egiteagatik.

3. ERRONKARIERA

Lehen esan dudan bezala, erronkaria Erronkaribarren hitz egiten zen euskalkia zen. Horregatik, gai hau jorratu ahal izateko euskalki hau zer zen eta zein ezaugarri zituen jakitea ezinbestekoa da.

3.1. Definizioa

Erronkariko uskara (edo erronkaria) orain dela gutxi arte Erronkaribar osoan zehar hitz egiten zen euskalkia da. Louis Lucien Bonaparte printzearen arabera (berari buruz aurrerago hitz eginen dugu), hiru azpieuskalkitan banatuta zegoen: Bidankozeko hizkera, Urzainkiko hizkera eta Uztarrozeko hizkera. Bidankozeko hizkera Bidankozen, Burgin eta Garden hitz egiten zen; Urzainkikoa, Erronkarin eta Urzainkin; eta Uztarrozekoa, Izaban eta Uztarrozen. Hiru mintzamolde horiek ezberdintzeko arrazoirik sendoena hauxe izan zen: -u bukaera duten hitzak -a artikuluaekin elkartzerakoan emaitza ezberdina ematen zutela zonalde bakoitzean (buru + -a > *buriaua*, *burioa*, *buria*). Bestalde, Izabak eta Uztarrozek Zuberoarekin harreman estuagoa zuten, eta hori hizkeran islatu zen; Bidankozek, ordea, Zaraitzuekin, eta zaraitzueraren eragina pairatu zuen (Zuazo, 2003, 43-44. orr.).

3.2. Ezaugarriak

Hiru azpieuskalkitan banatuta egon arren, eta hizkera bakoitzak berezko bereizgarri batzuk bazituen ere, euskalki bakarra zen eta hauexek ziren bere ezaugarririk garrantzitsuenak (Azkue, 1931, 207-406. orr.; Beloqui, Elosegui, Sansinenea de Elosegui & Michelena, 1953, 499-536. orr.; www.euskarabidea.es):

- Aditz-izenak *-tan*-en bidez egiten ziren: *erraitan*, *egitan*.
- *Nork*, singularreko lehen pertsonan, adierazten zuen morfema *-d* edo *-r* zen: *dur/dud*.
- Geroaldia *-en* atzizkiak egiten zen, baita bokalez amaitzen zirenetan ere: *igarrien*.
- *Nora* kasua *-ara* zen: *mendiara*.
- *Norekin* kasua *-ki* zen: *aingurieki*.
- Erakusleek hasieran *k*- zuten: *keben*.
- Sonante baten atzean oklusiboak ez ziren ahostun egiten: *onki*.
- *Au* diptongoa *ai* egiten da batzuetan: *gaiza*.
- Hitz barrenean maiz galtzen zen bokal bat: *abras*.
- Gisa honetako asimilazio bokalikoak gertatzen ziren: *uturri* < *iturri*, hots: *i...u*, *e...u* > *u...u*: *gaztulu*.

- *ua-* hiatua *-ia, -ioa, -iua* ahoskatzen zen: *buria, burioa, buriuua*.
- *Jan, joan, jautsi*, eta antzeko hitzetan hasierako soinua *x-* zen: *xan, xoan, etab*.
- Bokalartereko *i* → *x* bilakatzen zen: *oxan*.
- *I-*ren → atzean ez zegoen palatalizaziorik: *ilarrainiara*.

3.3. Testigantzak

Erronkarieraren lehenengo testigantza 1569. urtekoa da. Urte horretan sorginkeria-prozesu bat eman zen Burgi herrian (Idoate, 1975, 225-276. orr.). Horren kariaz, emakume eta haur batzuk atxilotuak eta epaituak izan ziren. Iruñeko epaiketari haiek esandako esaldi hauek bildu zituzten:

«Arnega ecaquey Janguoycoaz, eta andre dona Mariaz eta aren semeaz, eta sancta ama, eta aytaz eta azcaci gucuez» (Magdalena Portaz).

«Aurrac, Arnega egquey Janguycoaz eta andre dona mariaz eta sqntu eta saynta gwuez eta andre dona mariaz eta santa Annac eztuey Aurric» (Catalina Boront, 7 urte).

«Amega egquey Jangucoaz eta andre dona mariaz eta saintu eta saintaez ama eta aytaez eta ascagiguguez» (Maria Garat, 9 urte).

«Aurrac arnega eqacuey janguycoaz eta andre dona mariaz eta saintu eta sainta gucuez eta aytaz amazeta ascari gucuez» (Maria Ezcaniz, 10 urte).

Bigarren testigantza Bonaparte printzearena da. Louis Lucien Bonapartek XIX. mendaren bigarren erdian euskara aztertzeari ekin zion. 1856tik 1869ra bost bidaia egin zituen Euskal Herrira eta hirugarrenean Erronkaribarren izan zen. Bidaia horien eta egindako ikerketen ondorioz, euskalkien lehenengo mapa egin zuen, 1863. urtean:

Argazki-oina: *Carte des sept provinces basques*, 1863. (Wikipedia).

Ikus dezakegun bezala, erronkaria eta zuberera euskalki bakartzat jo zituen. Erronkariko uskara ezagutu ahal izateko bi erronkariarren laguntza izan zuen: Mariano Mendigatxa eta Prudentzio Hualde bidankozetarrenak (Pagola, Iribar & Iribar, 1997, 8-9. orr.).

Hirugarrena 1884. urtekoa da: Julian Gayarre tenore ospetsuak bere izeba Juanari idatzitako gutuna (De Fagoaga, 1951, 12-14. orr.).

Barcelona 19 Diciembre 1884

Ene tia Juana maitia

Eugenia sin da (etorri da) arro ongui. Quemem gaude anisco ongui guciac eta ori (berori) nola dago?

Nain din (nai du) sin (rin, jin, etorri) cona (onera) ichasoaren ecustra? Anisco andia da, tia Juana.

Nai badu nie dud anisco deiru orentaco vidagearen pagateco quemengo ostatiaren pagataco. Eztu eguiten quemem ozic batrere, chatendegu quemem anisco ongui eta güero artan (artean, bertan) dugu iror nescache postretaco eta gazte eta pollit.

Ha! cer vizial! tia Juana maitia, amar urte chiquiago bagunu...

Gorainzi guzientaco eta piyco bat nescachi pollit erroncarico guziat.

JULIAN

Laugarrena Resurreccion Maria Azkue hizkuntzalariak bere hiztegirako (Azkue, 1984) jasotako hitzek osatzen dute. Honek euskalkitzat jo zuen erronkaria, zubereratik bereiziz.

Orditik aurrera, asko izan ziren erronkaria grabatu eta aztertu zuten hizkuntzalari eta gramatikariak¹. Horietako batzuk Estornes anaiak izan ziren, erronkariarrak eta lan izugarria egin zutenak. Jose Estornesek 1968. urtean argitaratu zuen *Erronkariko uskara* izeneko gramatika (Estornés, 1968). Bernardo Estornesek, berriz, Erronkariko uskararen hiztegia, 1997.ean (Estornés, 1997).

3.4. Desagerpena

Azaldu bezala, euskara ibar guztian hitz egiten zen hizkuntza izan zen. Bizimodu aldaketak, baina, hizkuntza horren apurka-apurkako galera ekarri zuen. Gizonak ibarretik kanpo atera, almadiak eta artzaintza zirela kausa, eta gaztelera erabiltzen eta euskara baztertzen hasi ziren. Emakumeek eta umeek, ordea, luzaro eutsi zioten; halere, azkenean hauek ere alboratu zuten.

Bonaparteren mapan (1863) Burgin dagoeneko euskara galtzen hasia zela ikus dezakegu. Hauexek izan ziren erronkariarako azken hiztunak eta haien heriotza-datak, herriz herri (Lopez-Mugartza, 2008, 165-173. orr.):

- Bidankozen: Mariano Mendigatxa, 1918.
- Erronkarikoa 1969. urtean, gutxi gorabehera, hil zen.
- Urzainkin: Maria Ezker, 1974.
- Izaban, Antonia Anaut (azken euskaldun zaharra), 1976. urtean.

1 Pedro de Yrizar, Koldo Mitxelena, Koldo Artola eta Koldo Zuazo, besteak beste.

- Gardekoa, 80ko hamarkadan.
- Eta Uztarrozekoa, Erronkariko uskararen azken hiztuna, 1991. urtean. Fidela Bernat zen erronkaria ama-hizkuntza izan zuen azkena (Artola, 1991, 242-280. orr.; Artola, 2000, 487-512. orr.).

4. ETXE-IZENAK

Euskal Herrian oso ohikoa da etxeek izena izatea; adibideak nonahi aurki ditzakegu. Nafarroan Aezkoan eta Zaraitzun ikusten ditugu, besteak beste, baita Erronkaribarreko herri guztietan ere. Etxeen izenen bidez, familiak izendatu egiten dira. Hori ezin garrantzitsuagoa da herriko bizimodurako, herritar bakoitza nondik datorren eta nolakoa izan daitekeen argitzen baitu etxearen izenak.

Ohitura hau aspalditik dator, baina, tamalez, azkenaldian galtzen ari da. Bizimodu-aldaketak herritar gehienak hirietara ekarri ditu eta herrien despobulatzea gertatzen ari da. Azken hau dela medio, etxeen izenak ez dira antzinean ziren bezain ezinbestekoak. Hala ere, usadio honi eutsi behar diogulakoan nago, geure nortasunaren isla baita. Ikus, bestela, 1596ko agiri honetan (Alli, 1989, 66-67. orr.; Idoate, 1977, 251-254. orr.) Erronkaribarreko etxei buruz adierazitakoa:

Item, asentaron por ordenanza y estatuto a los tiempos venideros observaderos, que por quanto que, como dicho esta, toda casa del valle de Roncal, de siempre aque se an tenido por casa y palacio de cabo de armeria, y por ventura de auerse muerto los naturales antiguos roncalese, cuya era la dicha calidad auian venido algunos estrangeros no hidalgos a la tal casa y querido lebantar linaje nuevo, sepultando y olvidando el linaje y nombre antiguo, de donde podía auer venido a perderse la noticia verdadera, y no es razon que la honra que con tanto trabajo y derramamiento de sangre, y servicios muy grandes y notables que hizieron ni su memoria se olvide, quisieron y asentaron por ordenanza, como dicho es, que toda y cualquiera casa de las siete villas del valle de Roncal, aya de tomar el renombre de la casa y no el suyo propio, aunque se case con hija de tal casa o lo adquiriera por testamento, donación, trueca o compra, y en todas sus cosas auctos y escripturas, asi judiciales como extrajudiciales, se aya de nombrar y firmar el renombre de la dicha casa, so la pena de los cincuenta ducados contenidos en la dicha union, aplicaderos la mitad para el Fisco de su Magd. por tal que haga valer lo susodicho y la otra mitad para dicha villa. Y ademas desto, no goce de vecindad ni sea admitido a ningun Ayuntamiento ni oficios.

Etxe-izenek jatorri ezberdinak dituzte (Lopez-Mugartzak egindako orientazio-txostena; Kasares, 2010; Salaberri & Zubiri, 2009, 819-830. orr.); azken hauen arabera sailkatuko ditut hurrengo atalean. Hauexek dira, bada:

- Pertsona-izenak: etxea eraiki edo bertan bizi izandako norbaiti erreferentzia egiten diotenak, hala ponte-izenak nola izen-abizenak.
- Hipokoristiko edo izen ttipiak: familia-hizkeran ematen diren ponte-izenen laburtze eta itxuraldaketak.
- Patronimikoak: familiaren abizenari dagozkionak.
- Izengoitiak: etxe-izenetatik sortu direnak eta lanbidea, gizarte-maila edo familiako norbaiten ezaugarriren bat adierazten dutenak.

- Toponimoak: etxearen kokalekuarekin zerikusia dutenak.
- Erabilera: zertarako balio duen edo zein erabilera izan duen argitzen dutenak.

Ikertzaile gehienek 6 multzo horietan sailkatu ohi dituzte etxe-izenak. Hala ere, beste bat gehitzeko beharrean ikusi dut neure burua: *Izen berriak* multzoa², hain zuzen ere. Azken honetan jabeek etxeari jarritako izenak, asmatutakoak eta aurreko ezaugarriekin zerikusirik ez dutenak kausituko ditugu. Horrenbestez, zazpi izanen dira jatorria adierazteko erabiliko ditudan taldeak.

5. ERRONKARIERA ETA ERRONKARIBARKO ETXE-IZENAK

Ezer baino lehen, argitu nahiko nuke sailkapena egiterakoan *Erronkaribarko etxeak* (Hainbat egile, 2018) liburuan agertzen diren izen ofizialak baino ez ditudala aintzat hartu; hau da, etxeen gainerako izenak eta aldaerak ez ditugu artikulu honetan aurkituko. Lan polita eta interesgarria izanen litzateke, beste norbaitek, nahi izanez gero, egin lezakeena, lan hau oinarri eta abiapuntu hartuta.

Lan honen hasieran aipatu bezala, bada, atal honetan aurreko bi atalak elkartuta topatuko ditugu: erronkariera eta Erronkaribarko etxe-izenak. Izenak asko direnez, sailkapena herriz herri egitea erabaki dut, era horretan ulergarriagoa eta interesgarriagoa izanen delakoan. Ordenari dagokionez, lehenengo herria Burgi izanen da eta, azkenekoa, Uztarroze; hegoaldeetik iparraldera bidaiatuko dugu, beraz.

Ondoren, hurrengo orrialdeetan zer ikusi ahal izanen dugun azalduko dut.

– Lehenik eta behin, euskaldunak ez diren eta euskaldunak diren etxe-izenak (Salaberri, 2006, 871-894. orr.). Izena euskaraz eta gazteleraz emanda dutenak (horietako hizkuntzaren batean eta itzulpena, hain zuzen ere), euskalduntzat jo ditut. Bi izen ezberdin dituztenen kasuan, lehenengoa baino ez dut kontuan hartu. Izenik ez duten etxeak ere badira; horiek sailkatu gabe utzi ditut.

– Bigarrenik, etxe-izen euskaldunen sailkapena (aurretik aipatutakoez gain, Agud & Tovar, 1988-1994; Alvar, 1978, 251-300 orr.; Aurkenerena, 2016; Estornés, 1983, 215-229. orr.; Hainbat egile, 2007, 113-116. orr.; Iñigo, 2008, 282-307. orr.; Iribarren, 1952; Lopez-Mugartza, 2008, 523-543. orr.; Michelena, 1958, 335-364. orr.; Michelena, 1997; Mujika, 2012; Narbarte, 1997; Orduna, 2004, 211-278. orr.; Salaberri, 2008; www.bidankoze.net; www.euskaltzaindia.eus). Azken hau ez da beti lan erraza izan eta horrek buruhauste handiak ekarri dizkit. Aitzitik, denak euskaratik datozela ziurtatu dut eta bakoitza nire ustez egokiena den multzoan kokatu dut, asko multzo batean baino gehiagotan egon litezkeela jakin arren.

– Azkenik, ibar osoko etxe-izenen eta erronkarieraren arteko ikuspegi orokorra kausituko dugu, ondorioetan emango dudana.

Besterik gabe, hona hemen herriz herriko azterketa.

2 Erronkaribarko etxeen izenak biltzeko ekimenean ere, 2009. urtean, oikonimo berriak aipatu eta kontuan hartu ziren.

5.1. Burgi

Lehen esan bezala, Burgi da aztertuko dudan lehenengo herria. Etxe gehien duen bigarren herria da, 194 osotara, eta guztiek izena dute. Hauexek dira:

Abizanda	Dámaso	Iglesias
Abizanda	Delfín	Iñigo/Tablajero
Aguio	Delia	Irma
Alfonso Urzainki	Dionisio Lorente	Jacinto
Alfredo Ezker	Eguzki-lore	Joakintxo
Alpe	El Almadiero	Jon Txuri
Amabitxi	El Cartero	José Fuertes
Anaut	El Herrero	José Luis y Puri
Andreu	El Hojalatero	Josefa
Angelines y Teógenes	El Maestro	Juanapelaire
Antigua Casa del médico	El Molino - Errota	Juanatresa
Antoniapalikas	El pajar de Mañueliko	Juanazinza
Argia	El Portugués	Juanbabil
Arrano Beltza	Elizpe elkarte	Juanbronte
Arrotx	Emeteria	Juangrande/Moreno
Artika	Esparza	Juaniko
Aso	Estebankamin	Juanillo
Aierdi	Etxe txiker	Juanlaplaza
Aierra	Ezker	Juanrosildo
Aierra Originaria	Ezker etxea	Kukulazpi
Ayuntamiento/ Udaletxea	Fagotano	Kurrustidoia
Baiber	Fayanás	La Bicoca
Baines	Fillo	La Coja
Balbutxarra	Fructuoso	La Kukula
Baraze/Sabina	Ganare	Labari
Bautís	Ganbra	Larrea
Bertol/Larranbe	Garaialde	Las Madrileñas
Bidangoztar	Garate	Laspidea
Borro	Gardar	Laspidea II
Calvo	Gortari	Latxaro
Cantero	Gure txoko	León
Calero	Haitzarena	Ligia
Carpintero	Heliodoro	Llerri
Casas Lampérez	Hospitalero/Txinko	Lola y José Luis
Cerrajero	Huerto Txurrut	Longinos
Copas	Hurtado	Los Chilenos
Cristina y Juan Pablo	Ibaiondo	Los Pisos
Cristino	Iban y Maider	Lucio

Makollas	Pajar de Juaniko	Sacristán
Mantxains	Pajar de Miskala	Sergio
Mantxabel	Palikas	Severino
Mañueliko	Panadería Ezker Okindegia	Sigüesano
Marciana	Pantxa	Sofía
Mariagil	Paskualramon	Solera
Mariajuana	Paskel	Surio
Markusanz	Pedrarrotx	Tía Vicenta
Marrakos	Pedro Jesús y Elena – Luis	Tolón
Martisanz	Javier y Cristina	Torre Txiker
Mastuzarra	Pedro Mari y Mari Carmen	Torrea
Mastuzarra II	Pedroleon	Torrea/Ginda
Maio	Pedromonte	Txinko
Mendibe	Pelaire	Txoto
Mendigatxa	Petra etxea	Txurrut
Miguelángel	Petrotx	Urandi Landa-etxea
Milejo	Pilar y Juan Mari	Urrutia
Milejo II	Pisos de la plaza	Vicaría
Miskala	Plácida	Vicente
Modesto	Portalatín	Vitorina
Nagore	Quintín	Xarakio
Nagorenea	Rafa y Merche	Zapatero
Onpedro	Ramón	Zarrajero
Onpedro II	Ramón II	Zarrallero
Onroman	Rubén	Zati-berri
Pajar de Esparza	Rufinera	Zelai-erdi
Pajar de la Cerca	Rumbo	
	Rumbo-Larranbe	

(Josune Aznarezek bildutako oikonimoak)

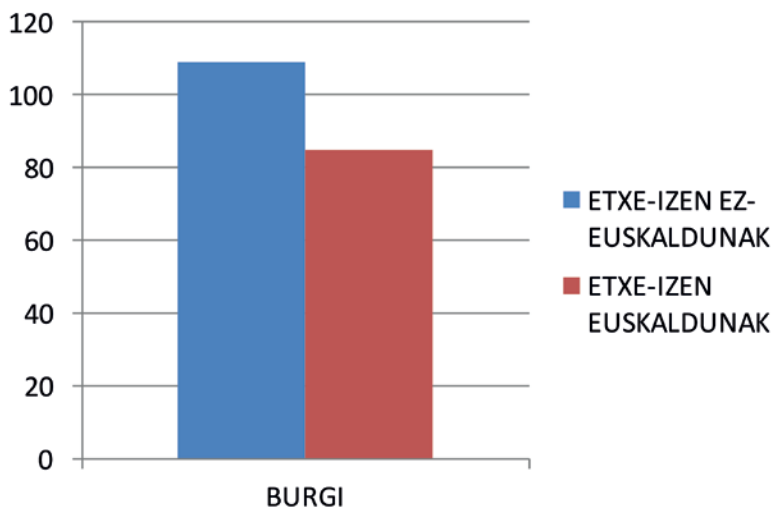
Izen ez-euskaldunak:

Abizanda, Abizanda, Aguio, Anaut, Alpe, Andreu, Angelines y Teógenes, Antigua Casa del médico, Aso, Baiber, Baines, Bautis, Bertol/Larranbe, Calvo, Cantero, Calero, Carpintero, Casas Lampérez, Cerrajero, Copas, Cristina y Juan Pablo, Cristino, Dámaso, Delfín, Delia, Dionisio Lorente, El Almadiero, El Cartero, El Herrero, El Hojalatero, El Maestro, El Portugués, Emeteria, Estebankamin, Fagotano, Fayánas, Fillo, Fructuoso, Ganare, Heliodoro, Hospitalero/Txinko, Hurtado, Iglesias, Irma, Jacinto, José Fuertes, José Luis y Puri, Josefa, Juanapelaire, Juanbabil, Juangrande/Moreno, Juanillo, Juanlaplaza, Juanrosildo, La Bicoca, La Coja, Las Madrileñas, León, Ligia, Lola y José Luis, Longinos, Los Chilenos, Los Pisos, Lucio, Marciana, Mariagil,

Mariajuana, Markusanz, Martisanz, Maio, Miguelángel, Milejo II, Milejo, Modesto, Pajar de la Cerca, Paskualramon, Paskel, Pedro Jesús y Elena – Luis Javier y Cristina, Pedro Mari y Mari Carmen, Pedroleon, Pedromonte, Pelaire, Pilar y Juan Mari, Pisos de la plaza, Plácida, Portalatín, Quintín, Rafa y Merche, Ramón, Ramón II, Rubén, Rufinera, Rumbo, Sacristán, Sergio, Severino, Sigüesano, Sofía, Solera, Surio, Tía Vicenta, Tolón, Txoto, Vicaría, Vicente, Vitorina, Zapatero, Zarrajero, Zarrallero.

Izen euskaldunak:

Alfonso Urzainki, Alfredo Ezker, Amabitxi, Argia, Arrano Beltza, Arrotx, Artika, Aierdi, Aierra, Aierra Originaria, Antoniapalikas, Ayuntamiento/Udaletxea, Balbutxarra, Baraze/Sabina, Bidangoztar, Borro, Eguzki-lore, El molino-Errota, El pajar de Mañueliko, Elizpe elkarte, Esparza, Etxe txiker, Ezker, Ezker etxea, Ganbra, Garaialde, Garate, Gardar, Gortari, Gure txoko, Haitzarena, Huerto Txurrut, Ibaiondo, Iban y Maider, Iñigo/Tablajero, Joakintxo, Jon Txuri, Juanatresa, Juanazinza, Juanbronte, Juaniko, Kukulazpi, Kurrustidoia, La Kukula, Labari, Larrea, Laspidea, Laspidea II, Latxaro, Llerri, Makollas, Mantxabel, Mantxains, Mañueliko, Marrakos, Mastuzarra II, Mastuzarra, Mendibe, Mendigatxa, Miskala, Nagore, Nagorenea, Onpedro, Onpedro II, Onroman, Pajar de Esparza, Pajar de Miskala, Pajar de Juaniko, Palikas, Panadería Ezker Okindegia, Pantxa, Pedrarrotx, Petra etxea, Petrotx, Rumbo-Larranbe, Torre Txiker, Torrea, Torrea/Ginda, Txinko, Txurrut, Urandi Landa-etxea, Urrutia, Xarakio, Zati-berri, Zelai-erdi.

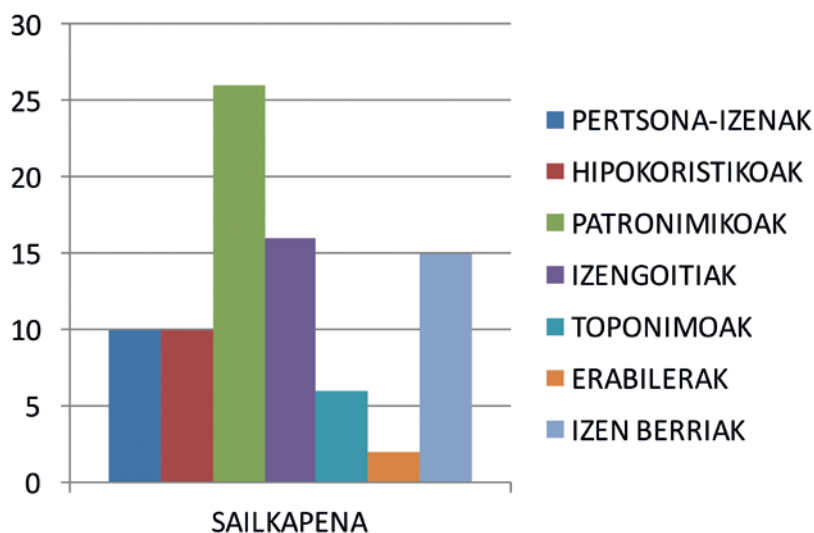

Grafikoan ikus dezakegun bezala, Burgin izen ez-euskaldunak dira nagusi (109), nahiz eta euskarazkoak ere asko diren (85).

Burgiko izen euskaldunen sailkapena:

- Pertsona-izenak: Alfonso Urzainki, Alfredo Ezker, Iban y Maider, Juanatresa, Juanazinza, Juanbronte, Onpedro, Onpedro II, Onroman, Pedrarrotx.

- Hipokoristiko edo izen ttipiak: El pajar de Mañueliko, Iñigo/Tablajero, Joakintxo, Juaniko, Latxaro, Mantxabel, Mañueliko, Pantxa, Pajar de Juaniko, Xarakio.
- Patronimikoak: Aierdi, Aiera, Aiera Originaria, Arrotx, Artika, Baraze/Sabina, Esparza, Ezker, Ganbra, Garate, Gortari, Labari, Larrea, Laspidea, Laspidea II, Mantxains, Mendibe, Mendigatxa, Nagore, Pajar de Esparza, Panadería Ezker Okindegia, Petrotx, Rumbo-Larranbe, Torrea, Torrea/Ginda, Urrutia.
- Izengoitiak: Antoniapalikas, Balbutxarra, Bidangoztar, Borro, Gardar, Huerto Txurru, Llerri, Makollas, Marrakos, Mastuzarra II, Mastuzarra, Miskala, Pajar de Miskala, Palikas, Txinko, Txurru.
- Toponimoak: Elizpe elkarte, Haitzarena, Ibaiondo, Kukulazpi, La Kukula, Zelai-erdi.
- Erabilerak: Ayuntamiento/Udaletxea, El molino- Errota.
- Izen berriak: Amabitxi, Argia, Arrano Beltza, Eguzki-lore, Etxe txiker, Ezker etxea, Garaialde, Gure-txoko, Jon Txuri, Kurrustidoia, Nagorenea, Petra etxea, Torre txiker, Urandi Landa-etxea, Zati-berri.

Burgiko izen euskaldunen artean multzorik handiena patronimikoa da (hau da, abizenetatik eratorritakoa): 85 izenetatik 26.

5.2. Bidankoze

Bigarren herria Bidankoze da. Herri honek 80 etxe ditu; horregatik, bigarren herririk txikiena da. Hauexek dira bertako etxeak:

Aizagar	Jimeno	Nabarro
Algarra	Josémaría	Ornat
Antxon	Juanko	Pantxo
Arbizu	Kostioli	Paskel
Arguedas	Kurllo	Paxapan
Aristu	La Santa	Pelaire
Arlla	Labari	Pelairea
Arriola	Landa	Peña
Ayuntamiento-Escuela	Landarna	Peñeta
Azkue Enea	Landeta	Pexenena
Bagurrinetxea	Largotena	Rakax
Bilizar	Larranbe	Refelna
Bomba	Lengorna	Remendia
Calderero	Lengorna vieja	Salbotx
Casa de la villa vieja	Lixalte	Santxena
Danielna	Mailusa/Santos	Secretario/Sorginzulo
Diego	Maisterra	Txantxolit/Casero
Elizalde	Maizena	Txestas
Elizarena	Makurra	Txikiborda
Ferniando	Malkorna	Txustxelena
Gaiarre	Matxin	Villa Dominica
Garro	Mendigatxa	Xapatero
Harretxe	Molena	Xereno
Horno	Molino	Xoko
Hualderna	Montesena	Zerioresna
Iriarte	Montxonena	Zinpintarna
Iturriondo	Mux	

(Ángel Mari Pérezek bildutako oikonimoak)

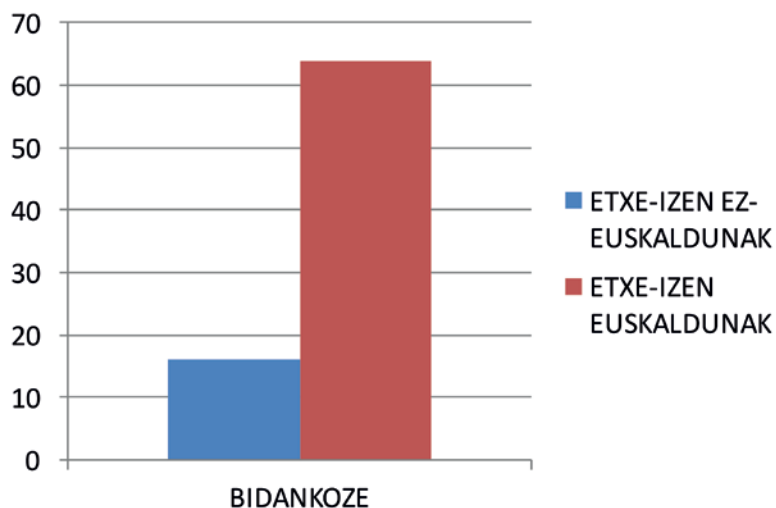
Izen ez-euskaldunak:

Ayuntamiento-Escuela, Bomba, Calderero, Casa de la villa vieja, Diego, Horno, Josémaría, La Santa, Molena, Molino, Nabarro, Paskel, Pelaire, Peña, Secretario/Sorginzulo, Villa Dominica.

Izen euskaldunak:

Aizagar, Algarra, Antxon, Arbizu, Arguedas, Aristu, Arlla, Arriola, Azkue Enea, Bagurrinetxea, Bilizar, Danielna, Elizalde, Elizarena, Ferniando, Gaiarre, Garro, Harretxe, Hualderna, Iriarte, Iturriondo, Jimeno, Juanko, Kostioli, Kurllo, Labari, Landa, Landarna, Landeta, Largotena, Larranbe, Lengorna, Lengorna vieja, Lixalte, Mailusa/Santos, Maisterra, Maizena, Makurra, Malkorna, Matxin, Mendigatxa,

Montesena, Montxonena, Mux, Ornat, Pantxo, Paxapan, Pelairea, Peñeta, Pexenena, Rakax, Refelna, Remendia, Salbotx, Santxena, Txantxolit/Casero, Txestas, Txikiborda, Txustxelena, Xapatero, Xereno, Xoko, Zerioresna, Zinpintarna.

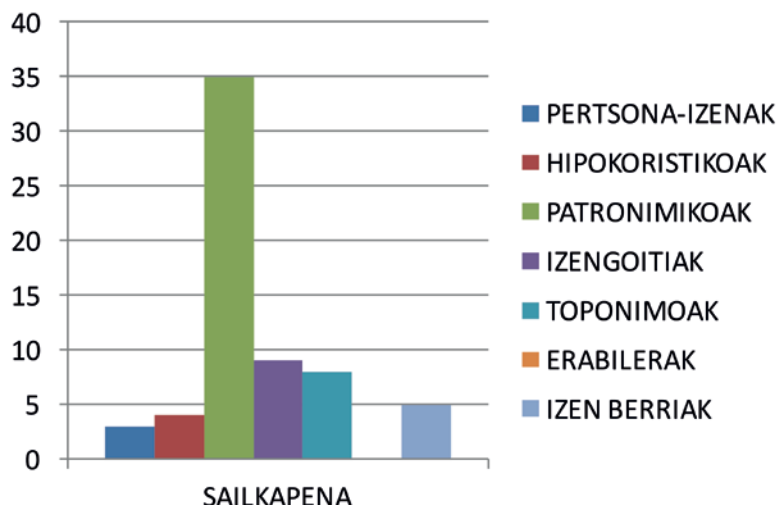

Bidankozen izen euskaldunak nagusi dira (64); alde handiarekin, gainera (gaztelerazkoak 16 dira).

Bidankozeko izen euskaldunen sailkapena:

- Pertsona-izenak: Danielna, Pexenena, Refelna.
- Hipokoristiko edo izen ttipiak: Antxon, Ferniando, Mailusa/Santos, Pantxo.
- Patronimikoak: Aizagar, Algarra, Arbizu, Arguedas, Arlla, Arriola, Azkue Enea, Elizalde, Gaiarre, Garro, Hualderna, Iriarte, Jimeno, Juanko, Kostiol, Labari, Landa, Landarna, Largetena, Larranbe, Lengorna, Lengorna vieja, Lixalte, Maisterra, Maizena, Matxin, Mendigatxa, Montesena, Montxonena, Ornat, Paxapan, Pelairea, Salbotx, Santxena, Zerioresna.
- Izengoitiak: Aristu, Kurllo, Makurra, Mux, Txantxolit/Casero, Txestas, Xapatero, Xereno, Zinpintarna.
- Toponimoak: Bilizar, Elizarena, Iturriondo, Landeta, Malkorna, Peñeta, Rakax, Xoko.
- Erabilerak: ez dago.
- Izenberriak: Bagurrinetxea, Harretxe, Remendia, Txikiborda, Txustxelena.

Ezin argiago ikusten den bezala, patronimikoena da multzorik kopurutsuena. 35 dira abizenetatik datozen Bidankozeko etxe-izenak.

5.3. Garde

Hegoaldetik iparraldera joanez, hirugarren herria dugu Garde. Herri honek 115 etxe ditu orotara, baina horietako 21ek ez du izenik. Hori dela eta, hemen izena duten 94ak aztertuko ditut, beste horiek alde batera utziz. Hona hemen izena duten Gardeko etxeak:

Abadía	Burusuri	Gallant
Águeda	Casa Consistorial/ Udaletxea	García
Alguacil	Chalet Domeño	Garjon
Altapagaina	Chalet Letrao	Gilen
Anton	Corral Beltran	Gorrindo
Argonz	Dámaso	Hilarión
Artxet	El Ruso	Jauregi/La Gabina
Aznarez	Esparz	Juanalea
Baldomera	Ezker	Juandomingo
Baztan	Fuertes/Pelikotxorro	Juansoldao
Beltran	Gaiarre	Julianiko
Beltranberri	Galetx	Katalo
Biratx	Galindo	Katxao
Blasgorri/La Jerónima		Kutxatera

La Cesárea	Mendialde	Santxo
La Patricia	Miguelanbra	Sastre
Lamarka	Miguelón	Seisea
Laporta	Molinero	Surio
Letrao	Nabarro	Tablajero
Lorente	Ñarro	Tartamudo
Lutxarko/La Casilda	Orduna	Txabina
Mainate	Paquetero	Txandi
Maiskaro	Parra/del Herrero	Txargolo
Maisterra	Pasintxa	Txeso
Mandoma	Pato	Txikin
Manzanas	Pedrogüesa	Txisporenea
Marcelo	Pedrokat	Urbanización I
Mariaparra	Pedromanuel/Pedrokat	Urbanización II
Marrakos	Pelagallos	Urbanización III
Martin Ttipi	Petronila	Zapatero
Martintxo	Pollar	Zubiri
Matías	Santiagooznarez	

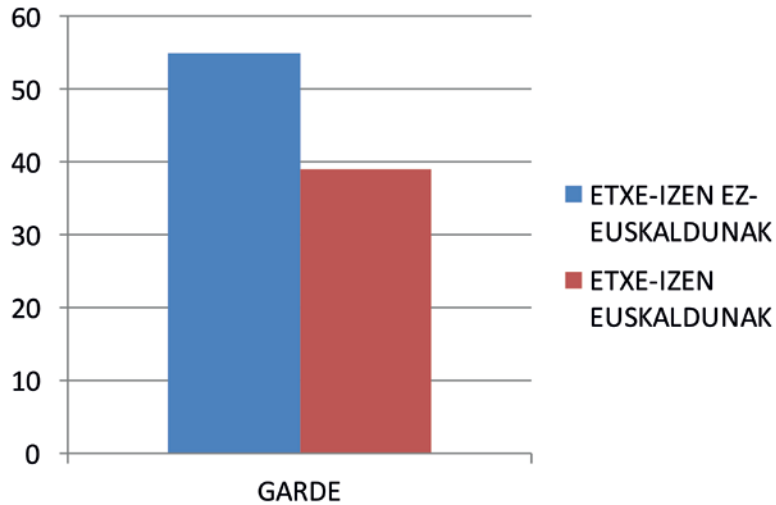
(Enrique Galánek bildutako oikonimoak)

Izen ez-euskaldunak:

Abadía, Águeda, Alguacil, Argonz, Artxet, Aznarez, Baldomera, Beltran, Chalet Domeño, Chalet Letrao, Corral Beltran, Dámaso, El Ruso, Fuertes/Pelikotxorro, Galindo, Gallant, Garjon, Gilen, Hilarión, Juanalea, Juandomingo, Juansoldao, Kutxatera, La Cesárea, La Patricia, Lamarka, Laporta, Letrao, Lorente, Manzanas, Marcelo, Mariaparra, Matías, Miguelón, Molinero, Nabarro, Paquetero, Parra/del Herrero, Pato, Pedrogüesa, Pedromanuel/Pedrokat, Pelagallos, Petronila, Pollar, Santiagooznarez, Sastre, Surio, Tablajero, Tartamudo, Txargolo, Txeso, Urbanización I, Urbanización II, Urbanización III, Zapatero.

Izen euskaldunak:

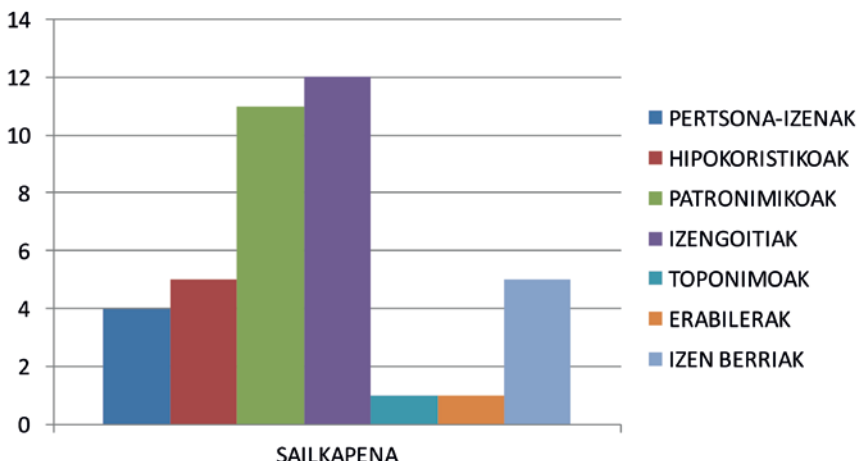
Altapagaina, Anton, Argonz, Baztan, Beltranberri, Biratx, Blasgorri/La Jerónima, Burusuri, Casa Consistorial/Udaletxea, Esparz, Ezker, Gaiarre, Galetx, García, Gorrindo, Jauregi/La Gabina, Julianiko, Katalo, Katxao, Lutxarko/La Casilda, Mainate, Maiskaro, Maisterra, Mandoma, Marrakos, Martin Ttipi, Martintxo, Mendialde, Miguelanbra, Ñarro, Orduna, Pasintxa, Pedrokat, Santxo, Seisea, Txabina, Txandi, Txikin, Txisporenea, Zubiri.

Garden etxe-izen ez-euskaldunak dira nagusi (55).

Gardeko izen euskaldunen sailkapena:

- Pertsona-izenak: Blasgorri/La Jerónima, Miguelanbra, Pedrokat, Santxo.
- Hipokoristiko edo izen tipiak: Anton, Julianiko, Martintxo, Pasintxa, Txabina.
- Patronimikoak: Esparz, Ezker, Gaiarre, Galetx, García, Gorrindo, Jauregi/La Gabina, Maisterra, Orduna, Txandi, Zubiri.
- Izengoitiak: Biratx, Burusuri, Katalo, Katxao, Lutzarko/La Casilda, Mainate, Maiskaro, Mandoma, Marrakos, Martin Ttipi, N̄arro, Txikin.
- Toponimoak: Seisea.
- Erabilerak: Casa Consistorial/Udaletxea.
- Izen berriak: Altapagaina, Baztan, Beltranberri, Mendialde, Txisporenea.

Herri honetan multzorik kopurutsuena izengoitiena da, 12 izenekin; hala eta guztiz ere, patronimikoak ere asko dira (11).

5.4. Erronkari

Laugarrena Erronkari da. Etxe gehien dutenen artean hirugarrena da, 136 etxerekin. Hauexek dira:

Abacial	Donazar	Juanjulian
Aizpun	El Almendro	Juanmiguel Surio
Akerreta/Pina	El Bizco	Julianabuey
Allegre	El Cirujano	Karlos/Carlos
Anbustegi	El Rey	Katxao
Antxon	El Rojo	Kokorro
Aquilino	El Sordo	Kosme/Cosme
Arias	Erregia/Larregia	Kotxua
Ariz	Erronkariko Udaletxea/	Labiano
Arnaut	Ayuntamiento	Larrainondoa
Arreñume	Erronkaribarko etxea/	Lasaosa
Azpea	Casa del Valle	Lindiano
Axpuria/Harrigain	Errota/El Molino	Loitzeta
Aznarez	Estrada	López
Aznarezberri	Etxako	López
Barrena	Etxart	Macareno
Belio	Farmacia/ Centro de Salud	Maio/Sarries
Bertxo	Gallardo	Mantxo/Sotero
Berro	Ganbra	María Garjon
Bertol/Galé	Garate	Martiginda
Bilotx	Garatepekoa	Martinbarrena
Bitxen/Sacristán viejo	Gardeko errota/Molino de	Martínez
Boj	Garde	Mendigatxa
Braskotx/Mariscal	Garjon	Menyi
Campasolo	Garjonaltea	Montes
Carpintero	Garjonpekoa	Monzon
Casa de Enaquesa	Glaría	Orduna
Casablanca	Horno del Castillo/	Oteiza
Casa Museo «Julián	Gazteluko labea	Oxezkia
Gayarre»	Intxusta	Oxezkialtea
Cauturet	Iratiko etxea/Casa del Irati	Parraltea
Cebadero	Jandua	Parrapekoa
Cucharero	Josefeder	Paskualmarko
Daspa	Josemartin	Patxanko

Paulomantxo	Surio	Txeso
Pedromaria	Tetxe	Txino
Pedrotxurri	Tetxe Casa Rural	Urbanización San Juan-Donibane
Pepita	Torrentea	Urbanización Ibarra
Pinudiak	Trujalero	Urbanización Zaltua
Pilart	Txamar	Villa Pepita
Piscifactoría	Txamarretx	Zaltua Hostal
Potot	Txanko	Zaragozano
Quintín/Txurri	Txanpla	Zazu
Retoza	Txantxona	Zoko
Salbo	Txapardoia/Ozkoidi	Zufia
Sanmigaltea	Txaro/Charo	
Sanz	Txarpa	
Sanzberri	Txerrail	

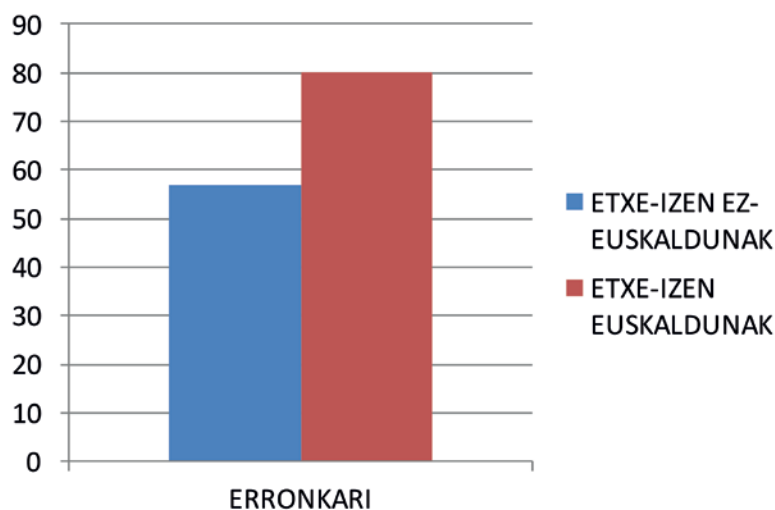
(Koldo Viñualesek bildutako oikonimoak)

Izen ez-euskaldunak:

Abacial, Aquilino, Arias, Aznarez, Bertol/Galé, Boj, Campasolo, Carpintero, Casa de Enaquesa, Casablanca, Cauturet, Cebadero, Cucharero, Daspa, El Almendro, El Bizco, El Cirujano, El Rey, El Rojo, El Sordo, El Vizco, Estrada, Farmacia/Centro de Salud, Gallardo, Garjon, Jandua, Josemartin, Juanjulian, Juanmiguel Surio, Julianabuey, Karlos/Carlos, Kosme/Cosme, Lindiano, López, López, Macareno, Maio/Sarries, María Garjon, Martiginda, Martínez, Montes, Monzon, Pedromaria, Pepita, Pilart, Piscifactoría, Quintín/Txurri, Retoza, Salbo, Sanz, Surio, Trujalero, Txaro/Charo, Txerrail, Txeso, Villa Pepita, Zaragozano.

Izen euskaldunak:

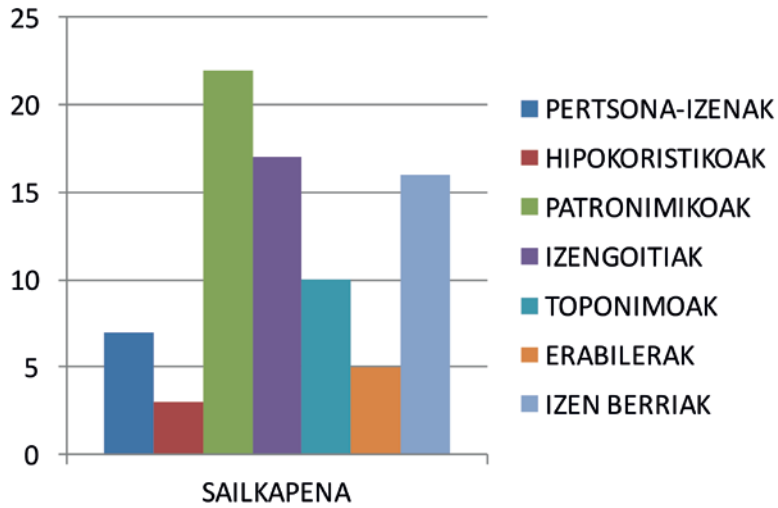
Aizpun, Akerreta/Pina, Allegre, Anbustegi, Antxon, Ariz, Arnaut, Arreñume, Azpea, Axpuria/Harrigain, Aznarezberri, Barrena, Belio, Bertxo, Berro, Bilotx, Bitxen/Sacristán viejo, Braskotx/Mariskal, Casa Museo «Julián Gayarre», Donazar, Erregia/Larregia, Erronkariko Udaletxea/Ayuntamiento, Erronkaribarko etxea/Casa del Valle, Errota/El Molino, Etxako, Etxart, Ganbra, Garate, Garatepekoa, Gardeko errota/Molino de Garde, Garjonaltea, Garjonpekoa, Glaria, Horno del Castillo/Gazteluko labea, Intxusta, Iratiko etxea/Casa del Irati, Josefeder, Katxao, Kokorro, Kotxua, Labiano, Larrainondoa, Lasasoa, Loitzeta, Mantxo/Sotero, Martinbarrena, Mendigatxa, Menyi, Orduna, Oteiza, Oxezka, Oxezkialtea, Parraltea, Parrapekoa, Paskualmarko, Patxanko, Paulomantxo, Pedrotxurri, Pinudiak, Potot, Sanmigaltea, Sanzberri, Tetxe, Tetxe Casa Rural, Torrentea, Txamar, Txamarretx, Txanko, Txanpla, Txantxona, Txapardoia/Ozkoidi, Txarpa, Txino, Urbanización San Juan-Donibane, Urbanización Ibarra, Urbanización Zaltua, Zaltua Hostal, Zazu, Zoko, Zufia.

Erronkariko etxe-izen gehienek jatorri euskalduna dute (80k, zehazki).

Erronkariko izen euskaldunen sailkapena:

- Pertsona-izenak: Arnaut, Casa Museo «Julián Gayarre», Josefeder, Martinbarrena, Paskualmarko, Paulomantxo, Pedrotxurri.
- Hipokoristiko edo izen ttipiak: Antxon, Bitxen/Sacristán viejo, Txantxona.
- Patronimikoak: Aizpun, Akerreta/Pina, Anbustegi, Ariz, Barrena, Belio, Berro, Braskotx/Mariskal, Donazar, Ganbra, Garate, Glaria, Intxusta, Labiano, Lasaos, Mantxo/Sotero, Mendigatxa, Orduna, Oteiza, Zazu, Zoko, Zufia.
- Izengoitiak: Allegre, Arreñume, Bertxo, Bilotx, Katxao, Kokorro, Kotxua, Menyi, Patxanko, Potot, Tetxe, Tetxe Casa Rural, Txamar, Txanko, Txanpla, Txarpa, Txino.
- Toponimoak: Azpea, Axpuria/Harrigain, Erregia/Larregia, Larrainondoa, Loitzeta, Pinudiak, Torrontea, Urbanización Ibarra, Urbanización Zaltua, Zaltua Hostal.
- Erabilerak: Erronkariko Udaletxea/Ayuntamiento, Erronkaribarko etxea/Casa del Valle, Errota/El Molino, Gardeko errota/Molino de Garde, Horno del Castillo/Gazteluko labea.
- Izen berriak: Aznarezberri, Etxako, Etxart, Garatepekoa, Garjonaltea, Garjonpekoa, Iratiko etxea/Casa del Irati, Oxezkoa, Oxezkialtea, Parraltea, Parrapekoa, Sanmigelaltea, Sanzberri, Txamarretx, Txapardoia/Ozkoidi, Urbanización San Juan-Donibane.

Izengoitiak eta izen berriak asko badira ere (17 eta 16, zehatz-mehatz), herri honetako izen euskaldun gehienak patronimikoak dira (22).

5.5. Urzainki

Boskarrena Urzainki da. Herririk txikiena da, etxe gutxien duena (guztira 75). Horietatik bik ez dute izenik; horrenbestez, 73rekin egingen dugu topo sailkapen honetan. Hauexek dira izena duten Urzainkiko etxeak:

Adosados	El Rojo	Maio etxea
Amatxo	Enrique	Makurra
Angeliko	Eskilanto	Marianomarko
Angelo	Froilán	Mariano Nekoetxea
Antton	Galetx	Mariví
Apartamentos	Galetxea	Martinperez
Argonz	Gantxina	Matteo
Aroza	Gazpar	Melero II
Arroñume	Joixpa	Migeltxo
Ayuntamiento/ Udaletxea	Juan Miguel	Milikotx
Arronyo	Kapel	Mitxel
Baines	Kapelon	Orduna
Berdaiska	Kapelon II	Organista
Bergara	Konget/Paskel	Pedrojuan
Bruno	Krutzaga	Pello
Casas del Ayuntamiento	Landa	Pilar Laiana
Casa de las Eskilas	Lezegorria	Quintín
El Berro	Lorea	Rancho de Txart
El Cojo	Lusar	Rancho del Cojo

Rancho de Kapel	Tejedor	Urzainkiko Errota/ Molino
Remondegi	Tiburcio	Urzainki Landa
Santiago	Tomás Urzainki	Valero
Solana	Txart	Zapatero
Tabernazar	Txerrail	
Tanborin	Txokorro	

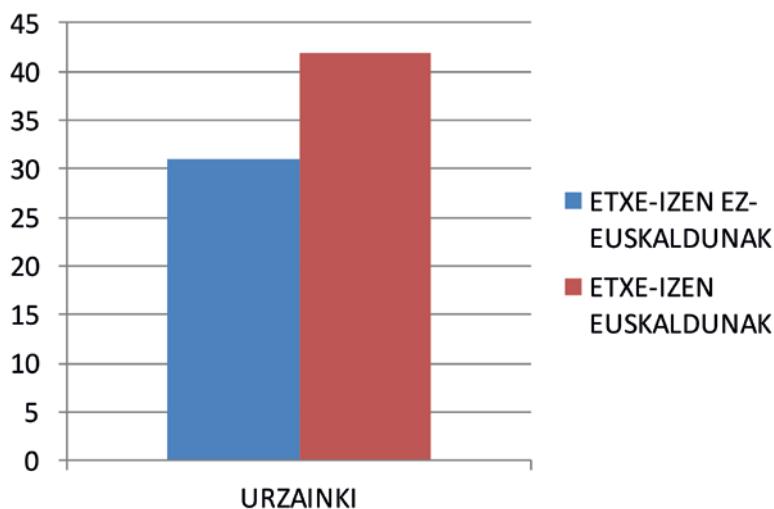
(Félix eta Isabel Galetxek bildutako oikonimoak)

Izen ezeuskaldunak:

Adosados, Angelo, Apartamentos, Argonz, Baines, Bruno, Casas del Ayuntamiento, El Cojo, El Rojo, Enrique, Froilán, Gantxina, Juan Miguel, Konget/Paskel, Luser, Martinperez, Mariví, Melero II, Mitxel, Organista, Pedrojuan, Quintín, Rancho del Cojo, Santiago, Solana, Tanborín, Tejedor, Tiburcio, Txerrail, Valero, Zapatero.

Izen euskaldunak:

Amatxo, Angeliko, Antton, Aroza, Arroñume, Arronyo, Ayuntamiento/Udaletxea, Berdaiska, Bergara, Casa de las Eskilas, El Berro, Eskilanto, Galetx, Galetxea, Gazpar, Joixpa, Kapel, Kapelon, Kapelon II, Krutzaga, Landa, Lezegorria, Lorea, Maio etxea, Makurra, Marianomarko, Mariano Nekoetxea, Matteo, Migeltxo, Milikotx, Orduna, Pello, Pilar Laiana, Rancho de Kapel, Rancho de Txart, Remondegi, Tabernazar, Tomás Urzainki, Txart, Txokorro, Urzainkiko Errota/Molino, Urzainki Landa.

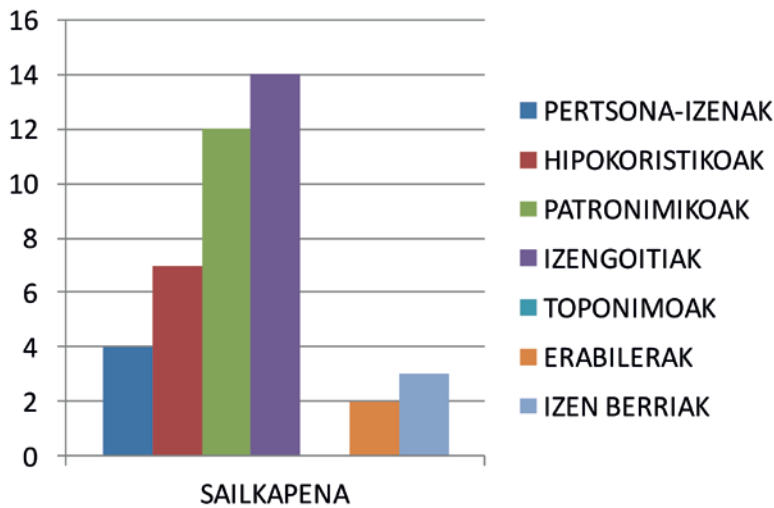
Urzainkin etxe-izen euskaldunak nagusi dira (42 osotara).

Urzainkiko izen euskaldunen sailkapena:

- Pertsona-izenak: Marianomarko, Mariano Nekoetxea, Pilar Laiana, Tomás Urzainki.

- Hipokoristiko edo izen ttipiak: Angeliko, Antton, Gazpar, Joixpa, Matteo, Migeltxo, Pello.
- Patronimikoak: Aroza, Bergara, El Berro, Galetx, Krutxaga, Landa, Lorea, Orduna, Rancho de Txart, Remondegi, Txart, Urzainki Landa.
- Izengoitiak: Amatxo, Arronyo, Arroñume, Berdaiska, Casa de las Eskilas, Eskilanto, Kapel, Kapelon, Kapelon II, Makurra, Milikotx, Rancho de Kapel, Tabernazar, Txokorro.
- Toponimoak: ez dago.
- Erabilerak: Ayuntamiento/Udaletxea, Urzainkiko Errota/Molino.
- Izen berriak: Galetxea, Lezegorria, Maio etxea.

Euskarazko etxe-izenen artean Urzainkin nagusitzen direnak izengoitiak dira (14 guztira); baina patronimikoak ere asko dira (12).

5.6. Izaba

Izaba dugu hurrengoa. Herririk handiena da hau, etxe gehien duena (231). Hauexek dira:

Abizanda	Andresalgarra	Antiguo corral de Karrika
Aiestaenea Apartamentos	Andresbueno	Antiguo corral de Lakuntxa
Aiskoles	Angelanso	Antiguo corral de Merke
Albergue Oxanea	Angel Marko	Antiguo corral de Pedrotxorna
Algarra	Anselmiko	Antiguo corral de Txarrantxulo
Alkat	Antigua Cochera de Galé	
Amigot	Antiguo corral de Bolant	

Antiguo horno de Txarrantxulo	El Indiano	Juanlanda
Anzaia	El Txoko	Juanpaulo
Apartamentos Onki Xin	Esandi	Juan Pito
Aprenye	Esparz	Juan Pito II
Ardatx	Estanislao	Juaningraxi
Arregi	Estornes	Juantapia
Ayuntamiento	Estornes	Juisto
Baines	Etxebarne	Kallerin
Baistero	Etxenike	Karallot
Baraze	Etxezar	Karrika
Baraze II	Farmacia	Kartutxo
Beliturri/Casas del Canal	Fauxtina	Katalingarde
Beltxa	Faxi	Katalingarde II
Beltxuzurdo	Federico	Katxau
Beni	Ferminbon	Kintxo
Benigno	Ferminiko/Pedrotxorna	Kontin
Berdaixka	Fonda Tapia	Konye
Berniat	Fortxuna	La Clara
Berro	Franciscomaio	La Isidra
Bidart	Franciscomaio II	La Leonides
Blaskiz	Frantxo	La Lola
Blaskiz II	Gaiarre	La Lucía
Bolant	Gale	La Marcela
Buruzuri	Garatxandi	La Petronila
Casa Parroquial	Garxo	La Tía Angelita
Casas Baratas	Gaspar	La Xaxi/Otakar
Casas Nuevas Bormapea	Gastetx	Labairu
Casas Nuevas en el Txoko	Gilen	Lakora
Central eléctrica	Gizon	Lakuntxa
Cesáreo	Gorria	Larreta
Chalet Albeniz	Gorrindo	Letrón
Chalet Alonso	Hostal Onki Xin	Linares
Chalet Zaragozano	Hotel Ezkaurre	Lloro
Ciprianluis	Idoia	Lloro II
Ciprianluis II	Intxa	Loisko
Comercio Zalgizuri	Ipas	Luceno
Coso	Istupa	Luesia
Cuartillo	Jarra	Machorroyo
Dionisiodronda	Jesús Mainz	Maio
Doloreslanda	Jorge	Malarrés
El Americano	José Antonio Maio	Manolo
	Joxeperex/Urzankiar	Marcilla

Marcilla/Txikilan	Pensión Txiki	Santamaria
Marengo	Perena	Santxogarde
María la de Katalingarde	Perenika	Sanz
Marijuana	Peretx/Pío	Sastre
Marivitoria	Pérez/Lorenzo	Sena
Marruzuri	Petri	Sereno
Martxon	Pilartiko	Tapia
Martxoniko	Pirra/Gil	Tejero
Matiasandi	Pisos Bormapea	Telesforo
Merke	Pisos Fonda Tapia	Tomax
Metsola	Pollo	Tomaxiderra
Mojetes	Portillo	Trifón
Molineriko	Potxen	Txabalkua
Molinerio	Potxolo	Txantero
Montxori	Procopio	Txapatera Apartamentos
Museo Etnográfico	Rafaeliko	Txapel
Ortiz	Riskueta	Txarranko
Otatx	Robustiano	Txarrantxulo
Otxoa	Rugas	Txibarriko
Paletas	Sabuki	Txibarro
Paletas II	Salanova	Txiberri
Panadería	Salbatro	Ukerdi Casa Rural
Paskualandi	Salbotx	Urondo
Pax	Sánchez	Valentín
Pedrobon	Sandunga	Valenxia
Pedrobon nueva	Sanpantier	Vidal/Karboñero
Pedrolo	Sansón	Zapatero
Pedromarko	Sansón/La Inés	Zerrajero
Pedroziprian	Sansón	Zoilo Tapia

(Maitane Baquék bildutako oikonimoak)

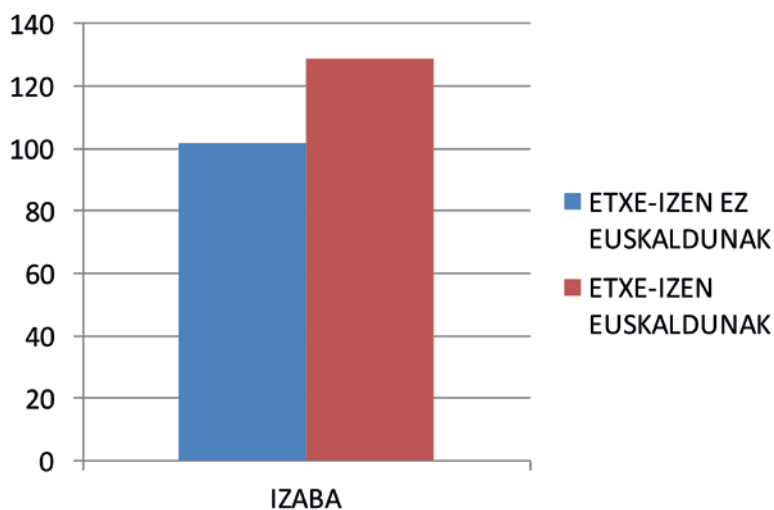
Izen ez-euskaldunak:

Abizanda, Amigot, Andresbueno, Antigua Cochera de Galé, Antiguo corral de Bolant, Ayuntamiento, Baines, Beni, Benigno, Bolant, Casa Parroquial, Casas Baratas, Central eléctrica, Cesáreo, Chalet Zaragozano, Ciprianluis, Ciprianluis II, Coso, Cuartillo, El Americano, El Indiano, Estanislao, Estornes, Estornes, Farmacia, Federico, Ferminbon, Fonda Tapia, Franciscomaio, Franciscomaio II, Gale, Gaspar, Gilen, Ipas, Istupa, Jesús Mainz, Jorge, José Antonio Maio, Juanpaulo, Juan Pito, Juan Pito II, Juantapia, Karallot, Kartutxo, Kontin, La Clara, La Isidra, La Leonides, La Lola, La Lucía, La Marcela, La Petronila, La Tía Angelita, Letrón, Linares, Lloro, Lloro II, Luceno, Luesia, Machorroyo, Maio, Malarrés, Manolo, Marengo, Marijuana, Marivitoria, Martxon,

Metsola, Mojetes, Molinero, Museo Etnográfico, Paletas, Paletas II, Panadería, Pedrobon, Pedrobon nueva, Pedrolo, Pisos Fonda Tapia, Pollo, Portillo, Procopio, Robustiano, Rugas, Salanova, Sanpantier, Sansón, Sansón/La Inés, Sansón, Santamaria, Sanz, Sastre, Sena, Sereno, Tapia, Tejero, Telesforo, Trifón, Valentín, Vidal/Karboñero, Zapatero, Zerrajero, Zoilo Tapia.

Izen euskaldunak:

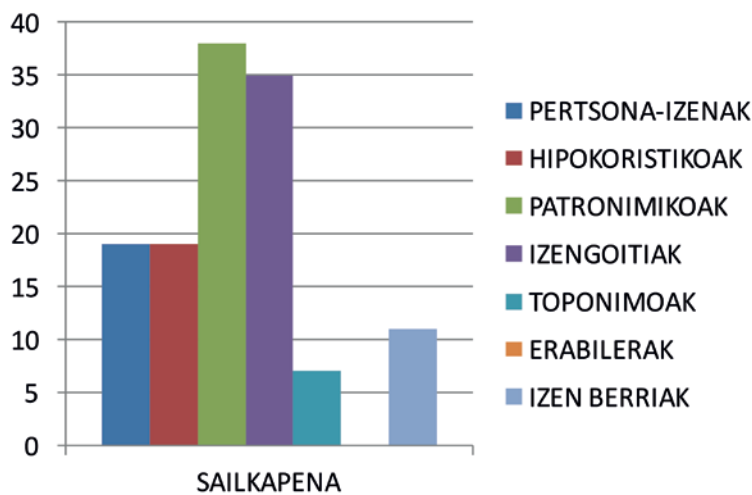
Aiestaenea Apartamentos, Aiskoles, Albergue Oxanea, Algarra, Alkat, Andresalgarra, Angelanso, Angel Marko, Anselmiko, Antiguo corral de Karrika, Antiguo corral de Lakuntxa, Antiguo corral de Merke, Antiguo corral de Pedrotxorna, Antiguo corral de Txarrantxulo, Antiguo horno de Txarrantxulo, Anzaia, Apartamentos Onki Xin, Aprenye, Ardatx, Arregi, Baistero, Baraze, Baraze II, Beliturri/Casas del Canal, Beltxa, Beltxuzurdo, Berdaixka, Berniat, Berro, Bidart, Blaskiz, Blaskiz II, Buruzuri, Casas Nuevas Bormapea, Casas Nuevas en el Txoko, Chalet Albeniz, Chalet Alonso, Comercio Zalgizuri, Dionisiodronda, Doloreslanda, El Txoko, Esandi, Esparz, Etxebarne, Etxenike, Etxezar, Fauxtina, Faxi, Ferminiko/Pedrotxorna, Fortxuna, Frantxo, Gaiarre, Garatxandi, Garxo, Gastetx, Gizon, Gorria, Gorrindo, Hostal Onki Xin, Hotel Ezkaurre, Idoia, Intxa, Jarra, Joxeperex/Urzankiar, Juanlanda, Juaningraxi, Juisto, Kallerin, Karrika, Katalingarde, Katalingarde II, Katxau, Kintxo, Konye, La Xaxi/Otakar, Labairu, Lakora, Lakuntxa, Larreta, Loisko, Marcilla, Marcilla/Txikilan, María la de Katalingarde, Marruzuri, Martxoniko, Matiasandi, Merke, Molineriko, Montxori, Ortiz, Otx, Otxoa, Paskualandi, Pax, Pedromarko, Pedroziprian, Pensión Txiki, Perena, Perenika, Peretx/Pío, Pérez/Lorenzo, Petri, Pilartiko, Pisos Bormapea, Potxen, Potxolo, Rafaeliko, Riskueta, Pirra/Gil, Sabuki, Salbatro, Salbotx, Sánchez, Sandunga, Santxogarde, Tomax, Tomaxiderra, Txabalkua, Txantero, Txapatera apartamentos, Txapel, Txarranko, Txarrantxulo, Txibarriko, Txibarro, Txiberri, Ukerdi Casa Rural, Urondo, Valenxia.

Izabako etxe-izen euskaldunak 129 dira (gehiengoa) eta ez-euskaldunak 102.

Izabako izen euskaldunen sailkapena:

- Pertsona-izenak: Andrésalgarra, Angelanso, Angel Marko, Blaskiz, Blaskiz II, Dionisiodronda, Doloreslanda, Joxeperex/Urzankiar, Juanlanda, Katalingarde, Katalingarde II, María la de Katalingarde, Matiasandi, Pedromarko, Pedroziprian, Perena, Salbatro, Santxogarde, Tomaxiderra.
- Hipokoristiko edo izen ttipiak: Anselmiko, Antigu corral de Lakuntxa, Antigu corral de Pedrotxorna, Baistero, Berniat, Fauxtina, Faxi, Ferminiko/Pedrotxorna, Fortxuna, Frantxo, Juaningraxi, Juisto, Kintxo, La Xaxi/Otakar, Lakuntxa, Petri, Pilartiko, Rafaeliko, Tomax.
- Patronimikoak: Algarra, Alkat, Antigu corral de Karrika, Anzaia, Arregi, Baraze, Baraze II, Berro, Bidart, Chalet Albeniz, Chalet Alonso, Comercio Zalgizuri, Esandi, Esparz, Etxebarne, Etxenike, Gaiarre, Garxo, Gastetx, Gorria, Gorrindo, Intxa, Jarra, Karrika, Labairu, Larreta, Marcilla, Marcilla/Txikilan, Ortiz, Otxoa, Peretx/Pío, Pérez/Lorenzo, Pirra/Gil, Sabuki, Salbotx, Sánchez, Txibarro, Txiberri.
- Izengoitiak: Aiskoles, Antigu corral de Merke, Antigu corral de Txarrantxulo, Antigu horno de Txarrantxulo, Aprenye, Ardatx, Beltxa, Beltxuzurdo, Berdaixka, Buruzuri, Garatxandi, Gizon, Kallerin, Katxau, Konye, Loisko, Marruzuri, Martxoniko, Merke, Molineriko, Montxori, Otatx, Paskualandi, Pax, Perenika, Potxen, Potxolo, Sandunga, Txantero, Txapatera apartamentos, Txapel, Txarranko, Txarrantxulo, Txibarriko, Valenxia.
- Toponimoak: Beliturri/Casas del Canal, Casas Nuevas Bormapea, Casas Nuevas en el Txoko, El Txoko, Pisos Bormapea, Txabalkua, Urondo.
- Erabilerak: ez dago.
- Izen berriak: Aiestaenea Apartamentos, Albergue Oxanea, Apartamentos Onki Xin, Etxezar, Hostal Onki Xin, Hotel Ezkaurre, Idoia, Lakora, Pensión Txiki, Riskueta, Ukerdi Casa Rural.

Herri honetan nagusi diren etxe-izen euskaldunak patronimikoak dira (38); hala eta guztiz ere, izengoitiak ere asko dira (35).

5.7. Uztarroze

Azkenekoa Uztarroze da, ibarreko iparraldean dagoena. 127 etxe ditu. Honako hauek dira Uztarrozeko etxeak:

Aguaio	Joxixola	Mundugux
Aguaio (Rancho)	Juangalan	Muxut
Allurkos	Juaniko	Nabor
Antxomarko	Juanpolla	Nekotx
Anzaia	Juanramon	Ñimiñi
Arreaga	Juansoldao	Ofixal
Arrozpide	Juantxo	Ofizialdegi
Arruabarrena	Julianmarko	Onsanai
Baltexar	Kabila Enea	Otxoa
Barantxol	Kaltxes	Paixkolora
Barreña Originaria	Kasimirobaile	Palenke
Barreña	Katiron	Palotes
Beltxa	Kruxaga	Pedroixko
Benito	Krux	Pepe
Bentxurika	Laiana	Perikoger
Bixalde	Lamina	Petxit
Blax	Latsa	Pilart
Bollaberri	Llaman	Pocalengua
Bortiri	Lorea	Polla
Buruxuri	Lugea	Royé
Casas baratas	Lugia	Santiagorduna
Casa de la Villa/ Udaletxea	Luxia	Santxogarde
Casa del cura	Maisterra	Sanz
Casa de la Francesa	Maisterrandi	Sastre
Casa del maestro	Malangorria Originaria	Secretario
Casa del médico	Malangorria	Simonbarreña
Desiderio	Mariana	Simonete-Cabezón
Dúplex	Maribel Xoldan	Surio
Escuelas de niñas	Maritxo	Tadeo
Gabrielito	Markes/Sacristán	Tellagorri
Garrido	Martimoro	Tontiko
Gorria	Marxelo	Tolosana
Gorrituandi	Maxelina	Turse
Gorritxo	Molinero	Txapao
Inoxenxo	Mixel	Txarko
Izort	Montilla	Txatorra
Jaborroxo	Montxarregi	Txilingo Originaria
Joseniño	Moso	Txilingo/Artillero

Txoromilo	Xaplo	Xoldan
Txupé/Ekialde	Xarde	Zakila
Txurrust	Xaro	Zapatero/Periko
Xagla	Xaurin	
Xangrat	Xiauxi	

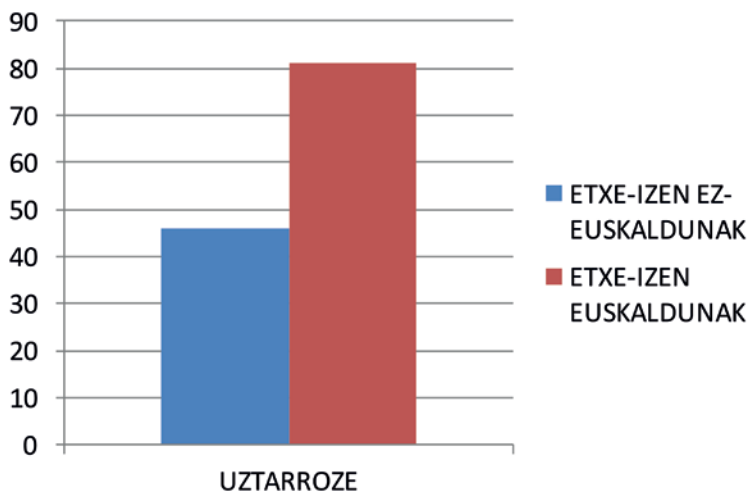
(Jone Alastueik bildutako oikonimoak)

Izen ez-euskaldunak:

Aguaio, Aguaio (Rancho), Benito, Casas Baratas, Casa del cura, Casa de la Francesa, Casa del maestro, Casa del médico, Desiderio, Dúplex, Escuelas de niñas, Gabrielito, Garrido, Jaborroxo, Joseniño, Juangalan, Juanpolla, Juanramon, Juansoldao, Kasimirobaile, Katiron, Lugia, Mariana, Markes/Sacristán, Martimoro, Molinero, Mixel, Montilla, Moso, Nabor, Palenke, Palotes, Pepe, Pilart, Pocalengua, Polla, Royé, Sanz, Sastre, Secretario, Simonete-Cabezón, Surio, Tadeo, Tolosana, Turse, Zapatero/Periko.

Izen euskaldunak:

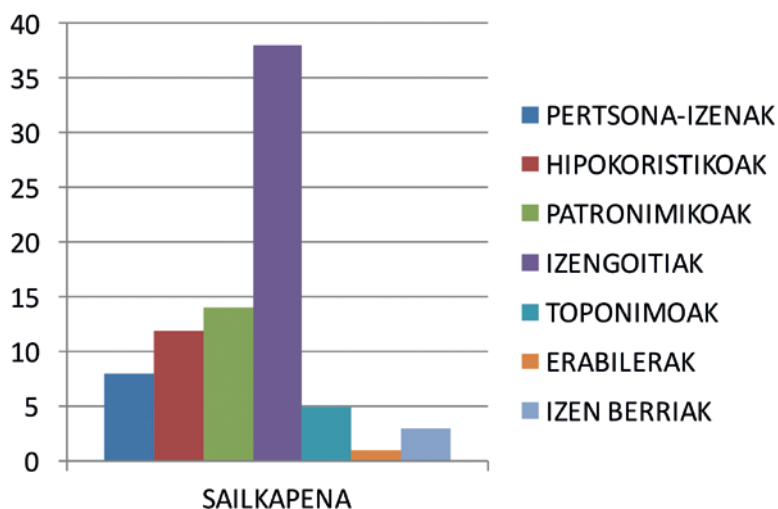
Allurkos, Antxomarko, Anzaia, Arreaga, Arrozpide, Arruabarrena, Baltexar, Barantxol, Barreña Originaria, Barreña, Beltxa, Bentxurika, Bixalde, Blax, Bollaberri, Bortiri Buruxuri, Casa de La Villa/Udaletxea, Gorria, Gorrituandi, Gorritxo, Inoxenxo, Izort, Joxixola, Juaniko, Juantxo, Julianmarko, Kabila Enea, Kaltxes, Krutxaga, Krux, Laiana, Lamina, Latsa, Llanan, Lorea, Lugea, Luxia, Maisterra, Maisterrandi, Malangorria Originaria, Malangorria, Maribel Xoldan, Maritxo, Marxelo, Maxelina, Montxarregi, Mundugux, Muxut, Nekotx, Nimiñi, Ofixal, Ofizialdegi, Onsanai, Otxoa, Paixkolora, Pedroixko, Perikoger, Petxit, Santiagorduna, Santxogarde, Simonbarreña, Tellagorri, Tontiko, Txapao, Txarko, Txatorra, Txilingo Originaria, Txilingo/Artillero, Txoromilo, Txupé/Ekialde, Txurrust, Xagla, Xangrat, Xaplo, Xarde, Xaro, Xaurin, Xiauxi, Xoldan, Zakila.

Uztarrozen etxe izen euskaldunak nagusi dira, argi eta garbi (81).

Uztarrozeko izen euskaldunen sailkapena:

- Pertsona-izenak: Antxomarko, Joxixola, Julianmarko, Maribel Xoldan, Paixkoloroa, Santiagorduna, Santxogarde, Simonbarreña.
- Hipokoristiko edo izen ttipiak: Baltexar, Blax, Inoxenxo, Juaniko, Juantxo, Krux, Maritxo, Marxelo, Maxelina, Pedroixko, Perikoger, Xangrat.
- Patronimikoak: Anzaia, Arreaga, Arrozpide, Arruabarrena, Bortiri, Gorria, Krutxaga, Laiana, Lorea, Lugea, Maisterra, Nekotx, Ofizialdegi, Otxoa.
- Izengoitiak: Barreña Originaria, Barreña, Beltxa, Bentxurika, Bollaberri, Buruxuri, Gorrituandi, Gorritxo, Izort, Kaltxes, Lamina, Llanan, Luxia, Maisterrandi, Malangorria Originaria, Malangorria, Montxarregi, Mundugux, Muxut, Ñimiñi, Ofixal, Petxit, Tellagorri, Tontiko, Txapao, Txarko, Txatorra, Txilingo Originaria, Txilingo/Artillero, Txurru, Xagla, Xaplo, Xarde, Xaro, Xaurin, Xiauxi, Xoldan, Zakila.
- Toponimoak: Allurkos, Barantxol, Latsa, Onsanai, Txupé/Ekialde.
- Erabilerak: Casa de la Villa/Udaletxea, Maisuaren etxea/Casa del Maestro.
- Izen berriak: Bixalde, Kabila Enea, Txoromilo.

Herri honetan etxe-izen euskaldun gehienak izengoitietatik eratorritakoak dira (38).

6. ONDORIOAK

Etxe-izenen azterketa egin eta gero, honako ondorio hauek atera ditzakegu:

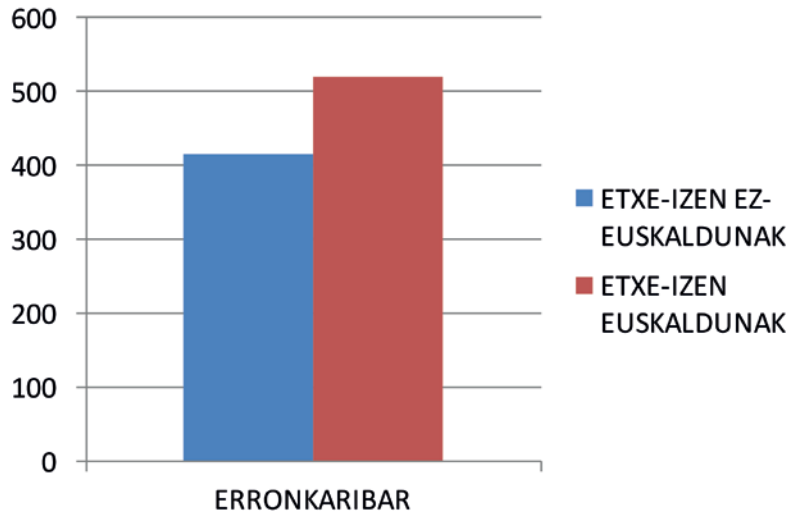
- Hasteko, etxe-izenek euskararekin eta, batez ere, erronkarierarekin duten lotura ezin argiagoa dela:

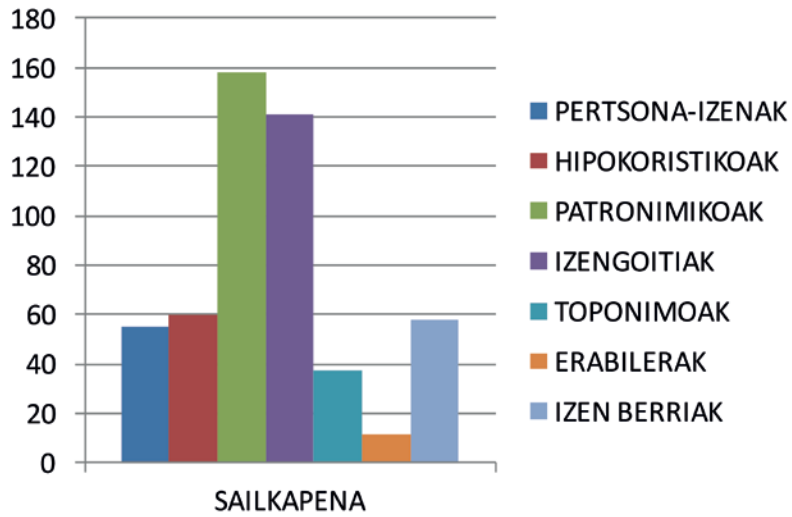
- Asko dira euskarazko patronimiko edo abizenetatik datozen izenak: Aierdi, Baraze, Garate, Matxin, Maisterra, Zubiri, Orduna, Glaria, Mendigatxa, Krutxaga, Bidart, Karrika, Gorria eta Lorea, besteak beste.
- Euskaraz hain ohikoa den bustidura ere maiz agertzen da. Baliabide hori hurbiltasuna, maitasuna edota adiskidetasuna adierazteko erabiltzen du euskarak eta zenbait soinuren bidez burutu daiteke. Hona hemen topa ditzakegun adibideak:
  - Tx: Latxaro, Mantxabel, Pantxa, Antxon, Matxin, Pantxo, Txabina, Txandi, Bitxen, Txantxona, El txoko, Fortxuna, Lakuntxa, Peretx, Txantero, Txapatera, Beltxa.
  - X: Xarakio, Mux, Xapatero, Xereno, Xoko, Joixpa, Baistero, Fauxtina, Garxo, Juisto, Pax, Tomax, Valenxia, Baltexar, Blax, Inoxenxo, Joxixola, Marxelo, Maxelina, Ofixal, Xoldan.
  - Z: Gazpar.
  - Tt: Martin ttipi, Antton, Matteo.
  - Dd: Menyi, Arronyo, Aprenye.
  - Ñ: Mañueliko, Ferniando, Berniat, Barreña.
  - Ll: Llerri, Allegre, Pello, Llanan, Tellagorri.
- Euskarak hitz berriak sortzeko duen bideetako bat da eratorpena. Horrenbarruan atzizki bidezkoa dugu; hau da, esanahia duen hitz bati esanahirik ez duen morfema bat (atzizkia) atzetik eranstea. Horrela, hitz berri bat sortuko dugu. Hauexek dira ibarreko etxe-izenetan ikus ditzakegun euskal atzizkiak:
  - -IKO/-IKA: txikigarria den eta gazteleraz ere existitzen den atzizkia. Zenbait kasutan hurbiltasuna, maitasuna eta adiskidetasuna, edo mespretxua, adieraz ditzake. Juaniko, Palikas, Julianiko, Angeliko, Anselmiko, Ferminiko, Martxoniko, Bentxurika.
  - -KO: atzizki txikigarria da. Juanko, Etxako, Lutxarko, Txarko.
  - -NGA: atzizki txikigarria da, -(A)NDO, -(A)NDA atzizkietatik eratorritakoa. Sandunga.
  - -SKA/-XKA/-XKO/-SKO: atzizki txikigarria da, -KO atzizkitik eratorritakoa. Lau aldaera horiexek ditu eta guztiak ikus ditzakegu: Berdaiska, Berdaixka, Loisko, Pedroixko.
  - -TAR/-AR: jatorria adierazten duen atzizkia da. Bidangozta, Gardar.
  - -TXO: atzizki txikigarria da. Joakintxo, Martintxo, Bertxo, Amatxo, Migeltxo, Frantxo, Gorritxo, Juantxo, Maritxo.
- Euskarak hitz berriak sortzeko duen beste bideetako bat hitz-elkarketa da. Esanahia duten bi hitz elkartzean datza. Horrela, hitz berri bat sortuko dugu. Hauexek dira ibarreko etxe-izenetan ikus ditzakegun batzuk: Laspidea, Mastuzarra, Iriarte, Iturriondo, Beltranberri, Blasgorri, Arreñume, Sanzberri, Arroñume, Lezegorria, Etxezar, Marruzuri, Buruxuri, Tellagorri.

- Euskal etxe-izenetan ohikoa den -(A)RENA, -(A)RENEA edo -ENEA bukaera ere badugu haranean. Bukaera horiek jabetza adierazten dute, Genitiboa (Edutezko genitiboa, Jabego genitiboa) deklinabide-kasuari baitagozkio. Hiru aldaera horien azpian -(A)REN ETXEA egitura dago. *Haitzarena, Nagorenea, Danielna, Elizarena, Hualderna, Landarna, Largotena, Lengorna, Montesena, Montxonena, Pexenena, Zinpintarna, Txisporenea, Pedrotxorna, Perena, Kabila Enea.*
- Badugu ere -TX amaiera zenbait izenetan, zeinak, desitxuratuta egonagatik, ETXE esan nahi duen: *Mantxains, Salbotx, Galetx, Bilotx, Braskotx, Milikotx, Ardatx, Gastetx, Otatx, Nekotx.*
- Txostenaren hasieran aipatutako erronkarieraren ezaugarri batzuk etxeen izenetan islatuta ikusten ditugu; hala nola:
  - Sonante baten atzean oklusiboak ez ziren ahostun egiten: Onki xin.
  - Hitz barrenean maiz galtzen zen bokal bat: Ganbra, Juanatresa, Arlla, Blaskiz, Salbatro, Krutxaga, Xangrat, Kurllo, Pedrotxorna, Hualderna, Landarna...
  - Jan, joan, jautsi > x-: Onki xin.
  - L-ren atzean ez zegoen palatalizaziorik: Kabila Enea, Txoromilo.
  - Lexikoa (hiztegia): mendiz inguratutako harana da Erronkaribar, eta horrek nortasun handia eman zion erronkarierari. Ezaugarri bereziak izateaz gain, hiztegi berezia ere bazuen, etxe-izen batzuetan islatzen dena: Amabitxi, Borro, Etxe txiker, Mastuzarra, Torre txiker, Txinko, Txurrut, Zati-berri, Makurra, Txantxolit, Txestas, Biratx, Burusuri, Maiskaro, Marrakos, Ñarro, Berro, Kokorro, Txarpa, Txino, Casa de las Eskilas, Kapel, Aiskoles, Oxanea, Beltxa, Marruzuri, Merke, Onki xin, Potxolo, Txabalkua, Txarranko, Txarrantxulo, Urondo, Allurkos, Kabila Enea, Lamina, Latsa, Ñimiñi, Txatorra, Txilingo, Txurru, Xarde.
- Jarraitzeko, erronkarieraren galerak egin zuen ibilbidea ez dela etxe-izenetan islatzen. Alde batetik, Bidankoze euskalkia galdu zuen bigarren herria izan zen eta, hala ere, izen gehienak euskaldunak ditu (%80, zehazki). Beste alde batetik, Garde herria azkenurrekoa izan zen euskalkia galtzen eta bertako etxeen %41,48k baino ez du euskarazko izenik.

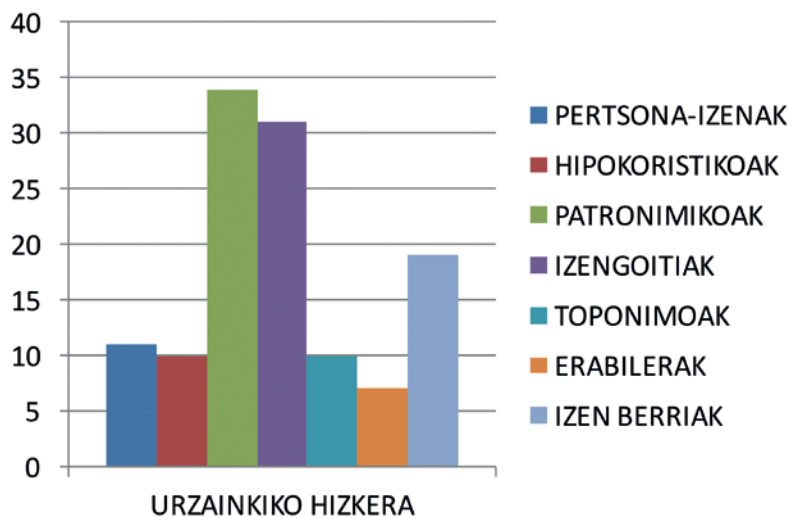
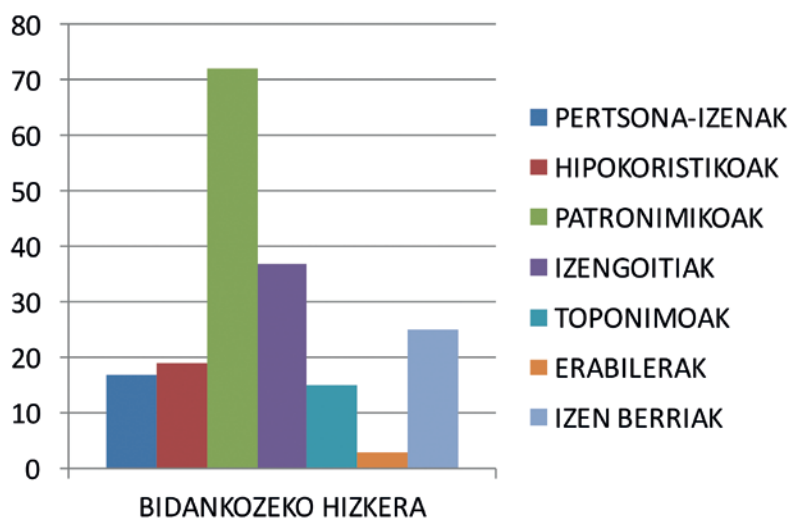
Aitzitik, erronkarieraren hizkerari erreparatu gero, Uztarrozeko hizkerak euskarazko etxe-izen gehien duen hizkera dela antzeman dezakegu (%58,65); eta horixe izan zen euskalkia galdu zuen azkeneko hizkera. Horren aldean, Bidankoze hizkeraren eremuan %51 da etxe-izen euskaldunen kopurua; Urzainkirenean, aldiz, %58,37. Aldea txikia izanagatik, hizkerak kontuan hartuz gero desagertu bidea betetzen da.
- Bukatzeko, eta bailara osoari erreparatu gero, bi ondorio atera ditzakegu. Lehenik, etxe-izen euskaldunak nagusi direla. Izan ere, osotara 935 etxe-izen daude eta horietatik 520 euskarazkoak dira.

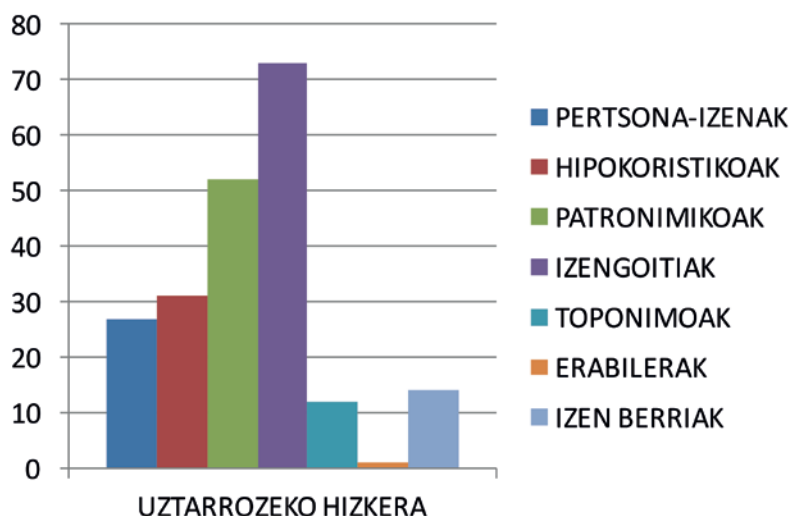

Bigarrenik, izen euskaldunak orokorrean abizenetatik eratorritakoak direla: 520 euskal izenetatik 158 patronimikoak dira. Etxe gehienek, bada, euskal abizenak dituzte oinarri.

Ez dira horiek beti gailentzen hizkerak aztertuz gero, baina. Ikus ondorengo grafikoak:

Grafikoek erakusten duten bezala, ibar osoko joera ez da Uztarrozeko hizkeran betetzen, azken honetan izengoitietatik eratorritako etxe-izenak nagusi baitira. Bidankoze eta Urzainkiko hizkeretan, ordea, bai, ibar osoko joera mantentzen da.

Honengatik guztiagatik, euskarak erronkariarren artean bizirik jarraitzen duela eta haien egunerokoan askotan erabiltzen dutela ondorioztatu behar dugu. Azken finean, euskara (edo, erronkarieraz, uskara) Erronkaribar osoko hizkuntza izan zen denbora luzez eta horren erakusleetako bat dira aztertu berri ditudan etxe-izenak.

7. ERREFERENTZIAK

- Agud, M. & Tovar, A. (1988-1994). Materiales para un diccionario etimológico de la lengua vasca. *ASJU*.
- Alli Aranguren, J. C. (1989). *La Mancomunidad del Valle de Roncal*. Pamplona: Gobierno de Navarra.
- Alvar, M. (1978). Breve vocabulario de la Navarra nordoriental. *AFA*, 22-23, 251-300.
- Artola, K. (1991). Fidela Bernat anderea, euskal hiztun erronkariarra (I). *Fontes Linguae Vasconum*, 58, 242-280.
- Artola, K. (2000). Fidela Bernat anderea, euskal hiztun erronkariarra (eta II). *Fontes Linguae Vasconum*, 85, 487-512.
- Aurkenerena, J. (2016). Erronkarierazko irainak. *Naiz*. Hemendik hartua: <https://www.naiz.eus/es/iritzia/articulos/erronkarierazko-irainak>
- Azkue, R. M.^a (1931). Particularidades del dialecto roncalés. *Euskera*, II-III-IV, 207-406.
- Azkue, R. M.^a (1984). *Diccionario vasco-español-francés*. Bilbo: Euskaltzaindia.
- Beloqui, J. J., Elosegui, J., Sansinenea de Elosegui, P. & Michelena, L. (1953). Contribución al conocimiento del dialecto roncalés. *Boletín de la Real Sociedad Vascongada de Amigos del País*, IX urte, 499-536.

- De Fagoaga, I. (1951). Una carta en euskera de Julian Gayarre. *Gernika aldizkaria*, 14,12.-14.
- Estornés Lasa, B. (1983). El dialecto roncalés en la muga de Aragón y Bearne. In *Piarres Lafitteri omenaldia* (215-229. orr.). Bilbo: Euskaltzaindia. (Iker, 2).
- Estornés Lasa, B. (1997). *Diccionario español-uskara roncalés*. Iruñea: Nafarroako Gobernua, Hezkuntza eta Kultura Departamentua.
- Estornés Lasa, J. (1968). *Erronkari'ko uskara*. Donostia: Auñamendi.
- Hainbat egile. (2007). *Erronkari ibarra: izena eta izana*. Iruñea: Nafarroako Gobernua, Hezkuntza Departamentua.
- Hainbat egile. (2014). *Casas de Valdizarbe y Valdemañeru: nombres e historia = Izarbeibarra eta Mañeruibarra : etxe izenak*. Puente la Reina/Gares: Asociación Loxa.
- Hainbat egile. (2018). *Erronkaribarko etxeak/Las casas del Valle de Roncal*. Iruñea: Erronkaribarko Batzorde Nagusia.
- Iribarren, J. M. (1952). *Vocabulario navarro*. Iruñea: Diputación Foral de Navarra.
- Idoate, F. (1975). Un proceso de brujería en Burgui. *Cuadernos de Etnología y Etnografía de Navarra*, 20, 225-276.
- Idoate, F. (1977). *La Comunidad del Valle de Roncal*. Pamplona: Diputación Foral de Navarra.
- Iñigo, A. (2008). Izengoitiak Nafarroako oikonimia historikoan. In *Jean Haritschelhar-i omenaldia* (281-307. orr.). Bilbo: Euskaltzaindia. (Iker, 21).
- Kasares, P. (2010). Etxe izenak, ondare kulturala. *Orain Gipuzkoa*. Hemendik hartua: https://www.gipuzkoa.eus/eu/web/hizkuntzaber dintasuna/albisteak/-/asset_publisher/ZXmA9ItxwNu8/content/etxeen-izenak-ondare-kulturala?inheritRedirect=false
- Lopez-Mugartza Iriarte, J. K. (2008). Erronkaribarko oikonimia, mitoak eta elezaharra. In X. Artiagoitia & J. A. Lakarra, *Gramatica jaietan. Patxi Goenagaren omenez* (523-543. orr.). Bilbo: UPV/EHU. (ASJuren Gehigarriak, 51).
- Lopez-Mugartza Iriarte, J. K. (2008). *Erronkari eta Ansoko toponimiaz*. Iruñea: Nafarroako Gobernua.
- Michelena, L. (1958). Un vocabulario aezcoano, salacenco y roncalés preparado por el Príncipe Bonaparte. *Boletín de la Real Sociedad Vascongada de Amigos del País*, XIV urte, 335-364.
- Michelena, L. (1997). *Apellidos vascos*. Donostia: Txertoa.
- Mujika Urdangarin, L. M. (2012). *Elementos euskericos en el vocabulario navarro*. Donostia: Hiria.
- Narbarte Iraola, N. (1997). *Diccionario de apellidos vascos*. Donostia: Txertoa.
- Orduna Portús, P. M. (2004). Estudio etnológico del hogar en el valle de Roncal. *Cuadernos de Etnología y Etnografía de Navarra*, 79, 211-278.
- Pagola, R. M., Iribar, I. & Iribar, J. J. (1997). *Bonaparte ondareko eskuizkribuak. Erronkariera*. Bilbo: Euskal Ikaskuntzen Institutua.
- Salaberri Zaratiegi, P. (2006). Nafarroako euskal oikonimiaz, *ASJU*, 40, 871-894.
- Salaberri Zaratiegi, P. (2008). *Izen ttipiak euskaraz*. Bilbo: Euskaltzaindia.

Salaberri, P. & Zubiri, J. J. (2009). Euskal deituren jatorria eta etxe izengoitiak. *ASJU*, 43, 819-830.

Zuazo, K. (2003). *Euskalkiak. Herriaren lekukoak*. Donostia: Elkar.

8. WEBGRAFIA

Bidankoze. www.bidankoze.net

Euskaltzaindia. www.euskaltzaindia.eus

Euskarabidea. www.euskarabidea.es